

АНОТАЦІЯ

Корильчук Т. Управління фінансовими ресурсами суб'єктів господарювання. – Рукопис.

Дослідження на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» за спеціальністю 072 - Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок. Західноукраїнський національний університет, Тернопіль, 2024.

Розглянуто теоретичні аспекти управління фінансовими ресурсами на підприємстві. Окресленні критерії ефективності процесів їх формування та використання. Проаналізовано систему фінансової діяльності досліджуваного підприємства. Обґрунтовано шляхи підвищення ефективності формування та використання фінансових ресурсів. Досліджено можливість використання сучасних методів диверсифікації джерел фінансових активів на підприємстві.

Ключові слова: фінанси, ресурси, активи, прибуток, рентабельність

ANNOTATION

Korylchuk T. Management of financial resources of economic entities. - Manuscript.

Research for obtaining the educational and qualification level "master" in the specialty 072 - Finance, banking, insurance and the stock market. West Ukrainian National University, Ternopil, 2024.

The theoretical aspects of the management of financial resources at the enterprise are considered. Outlined criteria for the effectiveness of the processes of their formation and use. The system of financial activity of the investigated enterprise was analyzed. Ways of increasing the efficiency of formation and use of financial resources are substantiated. The possibility of using modern methods of diversification of sources of financial assets at the enterprise was investigated.

Keywords: finance, resources, assets, profit, profitability

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА	7
1.1.Сутність та призначення фінансових ресурсів	7
1.2.Типологія джерел фінансових ресурсів	14
1.3.Теоретико – методологічні основи оцінки ефективності використання активів підприємства	23
Висновки до розділу 1	30
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ФОРМУВАННЯ І ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ.	31
2.1.Оцінка ефективності управління капіталом підприємства	31
2.2.Характеристика основних результатів діяльності компанії.	40
2.3.Аналіз платоспроможності і кредитоспроможності підприємства.	52
Висновки до розділу 2	56
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА	58
3.1.Методи оптимізації структури активів компанії.	58
3.2.Напрямки підвищення ефективності управління капіталом	66
Висновки до розділу 3	72
ВИСНОВКИ	74
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	79

ВСТУП

Актуальність теми. За період, що пройшов від початку реформування економіки суттєвою мірою змінилися умови функціонування її складових. Зокрема це пов'язано із появою значного числа компаній, сформованих на недержавних формах власності, суттєвою зміною ціноутворення, оподаткування, суттєвим розвитком інфраструктури у галузі грошових та кредитних відносин.

Ринкові засади потребують від підприємств вміння ефективно накопичувати та застосовувати фінансові активи. Бо господарська діяльність будь-якої компанії являє собою постійну зміну форм обігу інвестованого власного та залученого капіталу.

Коли мова йде про компанію, то її фінансові активи спочатку є в монетарній формі, далі вони інвестуються в засоби та предмети праці, що дає можливість ресурсам компанії перетворитися в незакінчене виробництво, потім в сформовані товари; далі після реалізації продукції інвестований капітал формується в монетарній формі та знову інвестується в наступний кругообіг.

Результативність функціонування компанії залежить передусім від того, відповідають або не відповідають економічні рішення отриманню успіху на ринку.

Базою для формування та прийняття раціональних управлінських рішень має бути лише детальна комплексна оцінка діяльності компанії із позицій отримання максимального можливого економічного ефекту (а саме — доходу) за рахунок раціонального і результативного використання наявних активів, передусім фінансових.

Функціонуючи кожна компанія має гарантувати такий стан власних фінансових активів, за якого вона постійно зберігала б можливість реалізовувати власні обов'язки перед власними партнерами.

Отримуючи у ринкових умовах не уявної, а дійсної фінансової незалежності, беручи реальну відповідальність за результативність господарювання, за своєчасну реалізацію зобов'язань, компанії можуть досягти сталості власних фінансів тільки при дотриманні принципів комерційного розрахунку.

Проблемам менеджменту фінансових ресурсів компаній велику увагу приділяли науковці, а саме: Бірман О. М., Ковалев А.І., Гуйда Т. В., Привалов В.П. і решту. Проте ряд питань щодо раціоналізації складу фінансових активів компаній розкриті мало та вимагають додаткової оцінки.

Наявність означених проблем визначає тему роботи, визначення цілей, завдань і основних напрямків роботи.

Мета та задачі дослідження. Загальним завданням сформованого дослідження є знаходження форм удосконалення процесів формування і використання фінансових активів, форм їх реалізації із ціллю зростання раціональності діяльності компаній.

Для досягнення мети дослідження потрібно розв'язати наступні задачі:

- означити економічну сутність фінансових активів із позиції теоретичних підходів;
- описати пропоновані в літературі форми менеджменту фінансових ресурсів;
- оцінити процес прогнозування і організації менеджменту фінансових ресурсів;
- провести аналіз результативності утворення та використання фінансових активів в компанії;
- окреслити проблеми, що мають місце в процесах менеджменту фінансових ресурсів;
- означити напрямки зростання раціональності використання фінансових активів в компанії.

Об'єктом дослідження є фінансові активи компанії ТОВ «ТАРКО-А».

Предметом дослідження є відносини, що з'являються в ході створення, розподілу і використання грошових ресурсів і фінансових активів.

Методи дослідження. В процесі формування роботи використані дані обліку досліджуваної компанії, форми звітності, законодавчі і нормативні матеріали, праці українських і закордонних науковців із проблем менеджменту фінансових ресурсів компаній.

В ході розв'язання запланованих в праці завдань застосовувалися певні методи, зокрема:

- аналізу і синтезу – для означення структури фінансових активів компанії, методом їх поділу на частини;
- монографічний – для повного вивчення величини забезпеченості компанії фінансовими активами;
- різні прийоми статистичного методу, а саме: зрівняння – для зрівняння фактичних даних звітного і минулих періодів, групування – для формування залежності фінансових активів від стану зовнішніх чинників, кореляційно-регресійна оцінка – для оцінки та кількісного аналізу зв'язків між індикаторами досліджуваного об'єкту, середніх та відносних величин – для вивчення величини забезпеченості компанії фінансовими активами;
- розрахунково-аналітичний – при оцінці економічних можливостей компанії у кінці року;
- економіко-математичний – при проведенні оцінки раціональності менеджменту фінансових ресурсів установи.

Наукова новизна одержаних результатів цього дослідження є у наступному:

- означено економічну сутність фінансових активів із позиції теоретико – методологічних підходів;
- узагальнені сформовані в літературі форми менеджменту фінансових ресурсів;

- удосконалено процес прогнозування і організації менеджменту фінансових ресурсів;
- проаналізовано результативність створення та використання фінансових активів в компанії;
- запропоновано форми розв'язання проблем, що мають місце в процесах менеджменту фінансових ресурсів;
- сформовані напрямки зростання ефективності використання фінансових активів на компанії;
- розроблено критерії максимізації ефективності процесів формування і використання активів;
- розроблено модель управління фінансовими активами.

Структура роботи. Зміст роботи викладений на 86 сторінках, містить 12 таблиць, 9 рисунків і 76 джерел літератури.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність та призначення фінансових ресурсів

З позиції оцінювання економічної діяльності як загальної функції та її границь суттєве значення має те, як тлумачать термін “фінансові ресурси”.

Щодо сутності “фінансові ресурси” як економічного поняття в українській економічній науці до даної часу відсутня загальна точка зору. Щоб переконатися у даному питанні, варто звернутися до виданих у останні роки статей, що присвячені фінансам, економічному механізму, до книжок та підготовчих посібників із дисциплін фінансового напрямку.

Автори значної кількості із них не відносять до структури фінансових активів компаній існуючі в їх управлінні основні та обігові ресурси, кредити, решту позикових ресурсів, і це суттєво лімітує і збіднює науку про економічну діяльність компаній[13, с.17] .

Велика кількість науковців вважає, що фінансові активи: це група активів монетарного виду, що перебувають у управлінні країни, компаній та установ; формуються у ході розподілу суспільного продукту та національного доходу[37, с.118].

Є також решту трактувань фінансових активів, що мають деякий інтерес. Окремі науковці означають фінансові активи як "виражену у грошах частку національного доходу, сконцентровану прямо у країні або у компаніях для використання на цілі розширеного відтворення та на загальні потреби" .

В зазначених вище тлумаченнях загальний наголос сформовано на ролі формування активів та їх належності до суб'єкта. Поряд із тим, важливим є наступний цінний чинник - джерело їх формування.

Фінансові активи є об'єктивно важливою умовою реалізації процесу розширеного відтворення на усіх його етапах та в усіх формах.

Формування і використання фінансових активів одночасно передбачає їх рух. При переміщенні фінансові активи відділяються від матеріальних активів. Але рухові матеріальних активів постійно передують рух фінансових.

Загалом фінансові активи - це монетарні фонди, що формуються у ході розподілу і використання ВВП, що формується протягом окремого часу у країні.

Грошові ресурси, що є в управлінні компанії варто поділити на декілька груп залежно від форм їх формування, а саме:

- привласнені ресурси;
- власні активи;
- залучені кошти;
- позичений капітал.

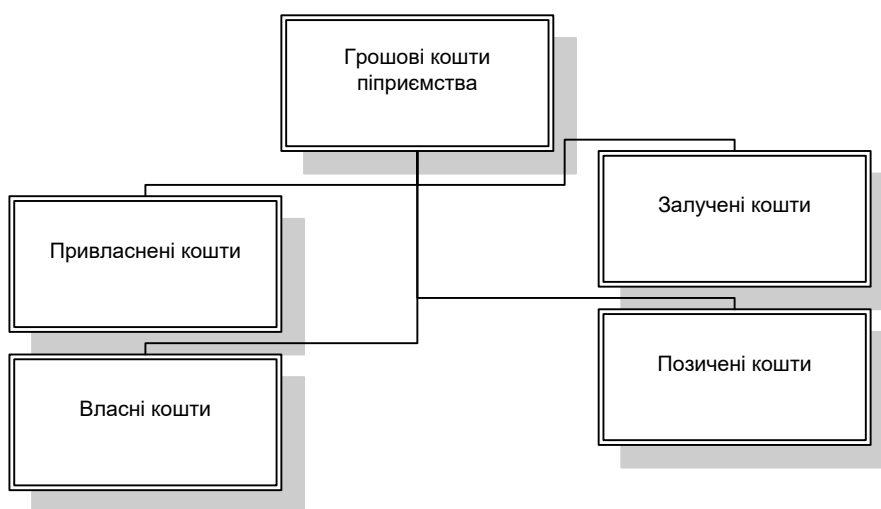

Рис.1.1. Склад ресурсів підприємств [5]

До привласнених ресурсів відносять:

- статутний капітал - вартість ресурсів, що є внеском засновників до усіх ресурсів компанії;

- ресурси засновників, направлені на наповнення статутного капіталу у обмін на цінні папери;
- ресурси економічної допомоги;
- ресурси і кредити, одержані без вимоги їх повернення;
- бюджетні активи, передані у управління компаніям.

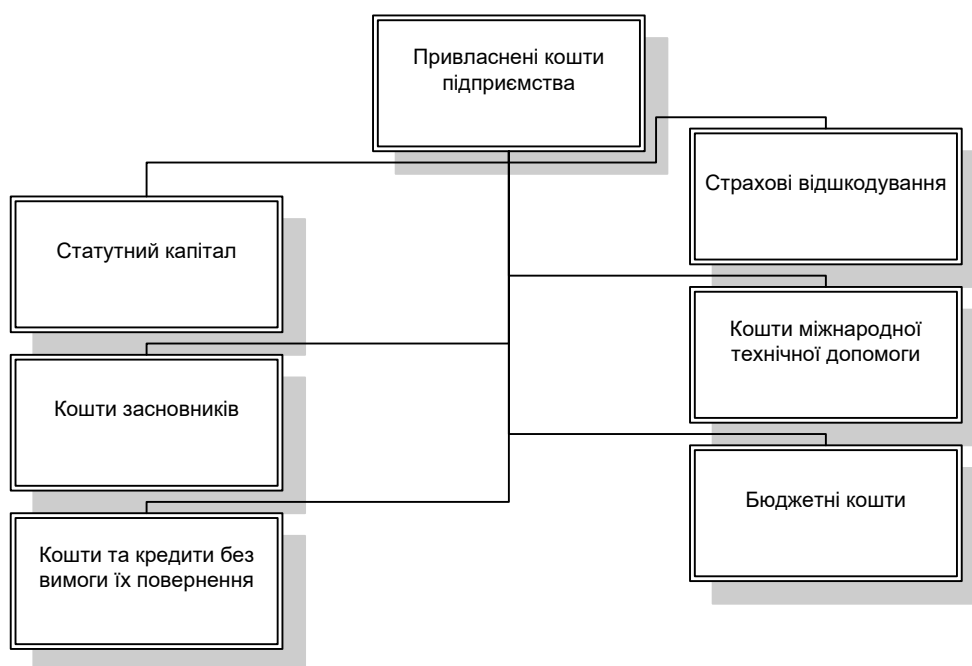

Рис.1.2. Склад привласнених коштів [5].

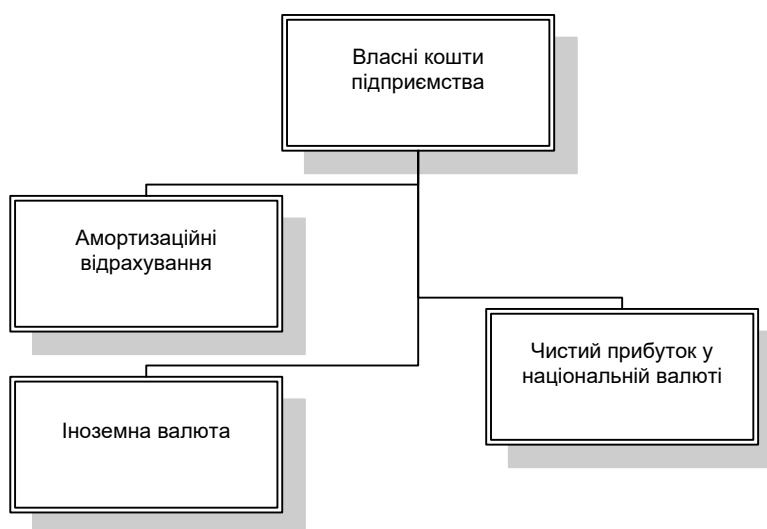

Рис.1.3. Склад власних коштів компаній[5].

До власних ресурсів відносять:

- амортизаційні відрахування;
- дохід, одержаний в вітчизняній валюті;
- іноземні валютні надходження.

До залучених ресурсів відносять:

- частково вільні ресурси резервів, що створюються за рахунок чистого доходу;
- реінвестовані ресурси резерву на оплату відсотків;
- перевищення кредиторської заборгованості над дебіторською;
- решту типів боргів.

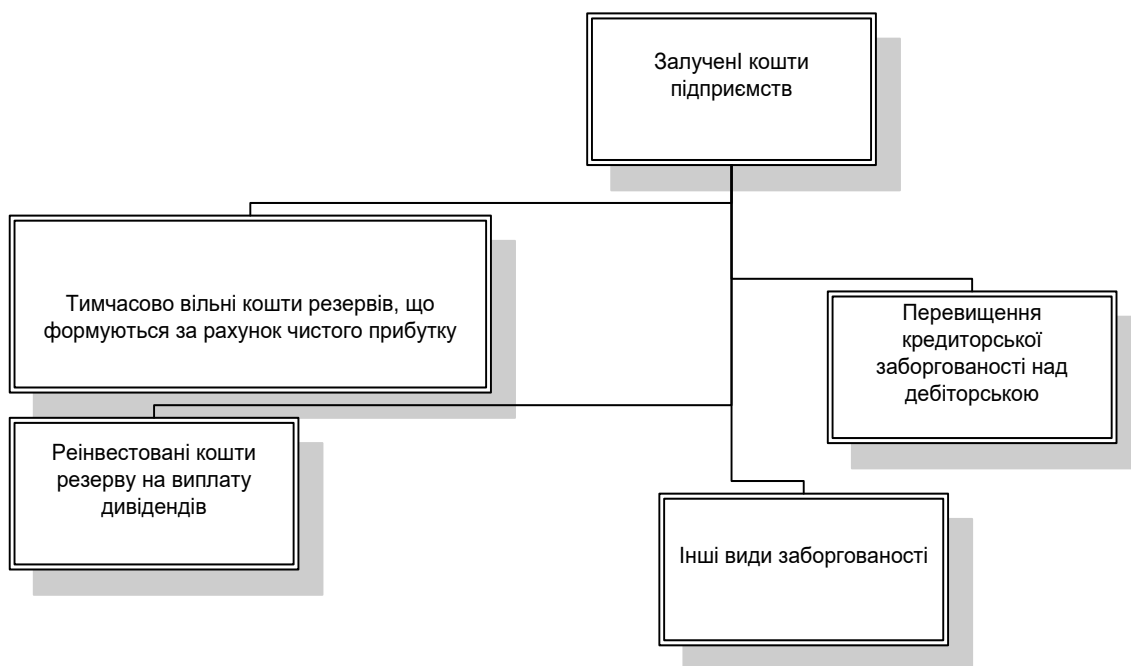

Рис.1.4. Склад залучених активів компаній[5].

До позичених ресурсів відносять:

- кредити банків;
- товарні форми кредиту;
- комерційні позики;
- факторингові операції;

- ресурси, що приходять із бюджетів з умовою повернення.

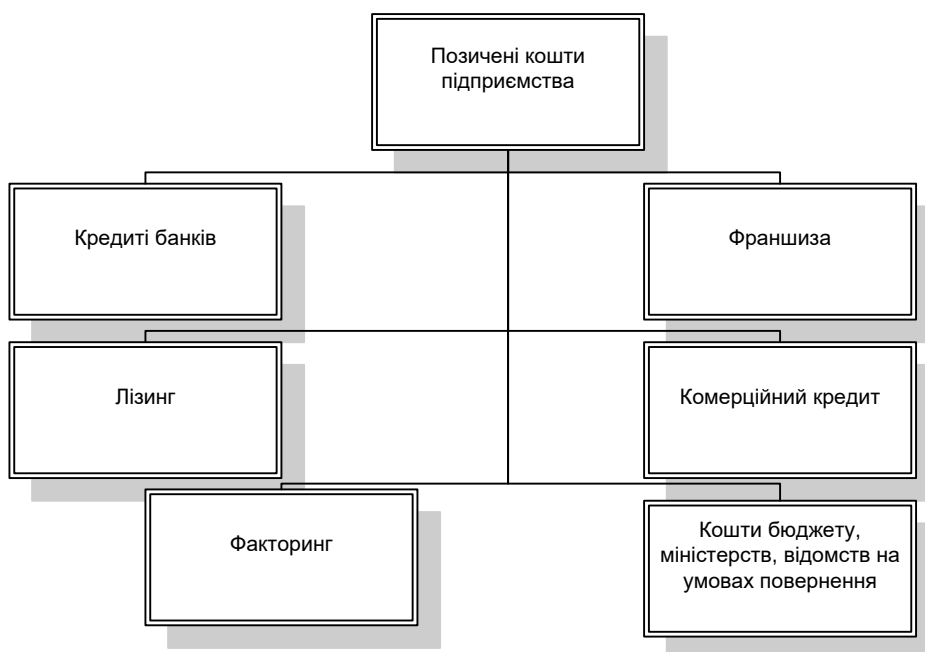

Рис.1.5. Склад позичених ресурсів підприємств[5].

Фінансові активи країни включають ті із них, що є в управлінні органів державного управління, усіх типів та форм підприємницьких структур та людей.

В управлінні країни є активи бюджетної групи і різнорідних типів централізованих і децентралізованих активів, а також державних інститутів. Інша частина активів в країні перебуває у управлінні компаній, закладів та організацій різнорідних форм власності і типів діяльності. Третя частина - в управлінні людей у формі вкладів, заощаджень та депозитів в банківській системі і у решту фінансових закладах .

З зміною вартості ВВП певні фонди фінансових активів починають здійснювати вплив на процедуру розширеного відтворення і функціонувати як частина механізму. Усе це обумовлює актуальність оцінки суті і складу фінансових активів, їх характерних рис і ролі в відновлювальному процесі.

Фінансові активи є матеріальною основою фінансових відносин, що дає можливість виокремити фінанси із групи решту економічних категорій, жодна із яких не визначається матеріальним носієм.

Дана особливість типова для фінансів будь-якої фінансової групи, але у кожній із них використовуються різні типи і форми формування і використання фінансових активів. Отже запровадження у науковий обіг поняття " економічні ресурси " дає можливість точніше означити об'єкт фінансового планування і розрахунків, і за його сприянням обґрунтувати типи і форми впливу фінансів на відновлювальний процес[39, с.23].

Тут варто означити таку залежність: фінанси як група економічних відносин мають власне пряме відображення у фінансових активах, формою обігу яких є фонди. Таким чином, процес формування і використання фондів фінансових активів є об'єктом економічного планування і розрахунків та наукових досліджень.

При оцінці фінансових активів компанії означаються такі поняття:

- дохід від продажу товарів;
- загальний дохід чи збиток;
- дохід чи збиток від операційної діяльності;
- дохід від поточної діяльності;
- рентабельність.

Ціль оцінки це не лише у формуванні і оцінці результатів діяльності компанії, але і стійке здійснення міроприємств направлених на їх покращання.

Місце і роль фінансових активів в розширеному відновленні варто чітко означити тільки тоді, коли одержимо їх наукове обґрунтування як фінансової категорії.

Базовими завданнями оцінки фінансових активів компанії є:

- постійний моніторинг за виконанням планів продажу продукції та одержання доходу;

- оцінка впливу як об'єктивних і суб'єктивних факторів на отримані ефекти;
- окреслення резервів зростання вартості доходу та прибутковості;
- оцінка діяльності компанії по зростанню доходу та рентабельності.

Фінансові активи - це монетарні нагромадження та надходження, що утворюються у ході розподілу ВВП і концентруються в певних фондах для формування постійності розширеного відтворення і реалізації решту суспільних потреб.

Грошові ресурси в компанії спочатку створюються у ході формування статутного капіталу. В майбутньому вони інвестуються для формування економічної діяльності, збільшення і розвитку виробництва. Саме так компанії отримують змогу продукувати і реалізовувати продукцію, отримувати надходження. Кошти компаній зберігаються у касі, а також на поточному, валютному і решту рахунках в банківських установах.

В ході продажу продукції, робіт, послуг на рахунки компаній постійно приходять ресурси в формі доходу від продажу. Кошти приходять також від фінансово-інвестиційної діяльності компаній: від куплених акцій, облігацій і решту типів цінних паперів; від інвестування ресурсів на депозитні рахунки; від передачі активів у оренду. Проте компанія управляє не всіма грошовими активами, що вона отримує. Так, в структурі доходу від продажу продукції в компанію приходять суми акцизного податку, податку на додану вартість, які підлягають передачі у бюджет[37, с.118].

Дійсним платником таких податків є споживач, а направляє їх у бюджет компанія, яка продає продукцію. Частина доходів, що залишилася після відрахувань у бюджет направляється на заміщення ресурсів, інвестованих у обігові і основні засоби, на реалізацію зобов'язань перед бюджетами, різними фондами, банками, страховими компаніями і рештою суб'єктами господарювання; частка доходів створює валовий і чистий дохід.

Гроші - це частина грошових ресурсів, що мають цільове направлення.

До монетарних активів відносять: статутний капітал, фонд заробітної плати, амортизаційний та резервний фонд.

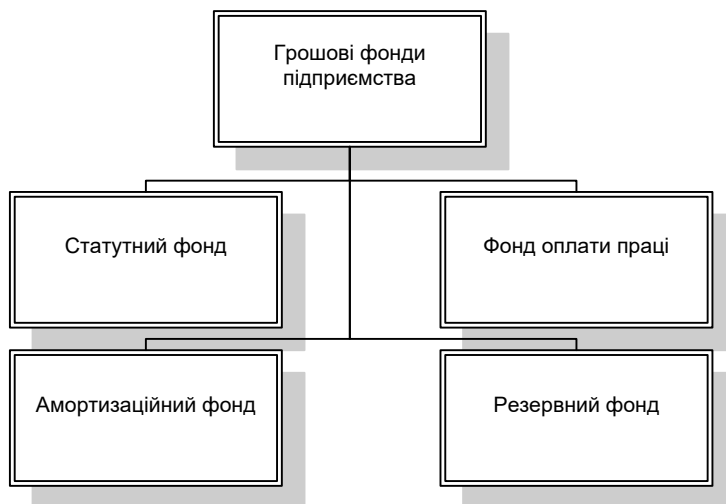

Рис. 1.6. Склад грошових активів компаній[5].

Статутний фонд застосовується компанією для вкладення ресурсів у обігові та основні активи. Фонд оплати праці - для оплати зарплати робітникам. Амортизаційний фонд - для фінансування відновлення основних та позаобігових ресурсів. Резервний фонд - для погашення збитків, ліквідації тимчасових фінансових проблем.

1.2. Типологія джерел фінансових ресурсів

Згідно із Господарським Кодексом “підприємство” - це самостійний суб'єкт, що функціонує, сформований для здійснення економічної діяльності, що проводиться із ціллю одержання доходу та реалізації суспільних бажань.

Як правило, компанія є в формі юридичної особи, що відзначається групою рис: відокремленістю активів, відповідальністю за боргами капіталом, наявністю рахунку у банку.

Відокремленість активів означається наявністю балансу, на якому обліковується капітал компанії.

Принципи фінансів компаній єдині для усіх типів та форм підприємницьких структур. Але у організації фінансів, складі форм фінансових активів, розподілі і використанні одержаного доходу, розрахунків із бюджетом є окремі відмінності. Ці відмінності зв'язані формою власності, типом діяльності, технічними рисами процесу виробництва товарів, реалізації робіт і надання послуг.

Залежно від застосовуваного правового типу компанії поділяються на:

- одноосібні;
- корпоративні.

Унітарними можуть бути:

- ті, що належать державі;
- комунальні компанії;
- малі приватні компанії;
- компанії, що належать товариствам та об'єднанням;
- компанії політичних партій, громадських та релігійних організацій.

Залежно від типу власності компанії поділяються на державні і приватні. Компанії недержавного типу власності, у власну чергу - поділяються на кооперативні, колективні і решту.

Специфічні риси фінансів тут зв'язані передусім із джерелами створення і використання фінансових активів[37, с. 119].

В компаніях державного типу власності при їх формуванні використовують бюджетні ресурси. Держава є власником таких активів та тільки вона на певний час надає права управління і контролю ними керівництву, із яким формується певний договір. Державні компанії як джерело фінансових активів можуть використовувати кредит, державну допомогу.

Дохід, отриманий у результаті економічної діяльності, є власністю країни і використовується згідно із діючими законами. Держава може використовувати і решту типів управління діяльністю компаній державної і комунальної власності.

Фінансові відносини компанії pojawiaються тоді, коли в монетарній формі проводиться створення власних ресурсів компанії, прибутків, залучення позичкових ресурсів, здійснюється розподіл прибутків, що формуються у результаті діяльності, забезпечується їх використання із ціллю розвитку компанії.

Формування економічної діяльності потребує певного фінансового забезпечення, себто початкового наповнення ресурсами, що утворюються із внесків власників компанії та має форму статутного капіталу. Це важливе джерело утворення активів будь-якої компанії. Певні засоби створення статутного капіталу залежать від юридичного типу компанії.

При формуванні компанії статутний капітал направляється на купівлю основних активів та створення обігових ресурсів в розмірах, потрібних для здійснення економічної діяльності, інвестується у купівлю ліцензій, патентів, використання яких є цінним фактором при формуванні доходу.

Отже, початковий капітал вкладається в виробництво, у ході якого формується вартість, що означається в ціні проданої продукції. Після продажу продукції вона має грошову форму - форму доходу від продажу товарів, що надходить на рахунок компанії.

Дохід від продажу - це ще не дохід, але джерело відшкодування потрачених на виробництво продукції ресурсів і створення монетарних активів та фінансових резервів компанії.

В результаті використання доходу від продажу із нього виокремлюють різні частини сформованої вартості. Передусім це пов'язано із створенням амортизаційного фонду, що формується в формі амортизаційних відрахувань

лише після того, як знос основних активів та нематеріальних ресурсів матиме монетарну форму.

Необхідною умовою формування амортизаційного фонду є реалізація вироблених товарів покупцю та надходження виручки.

Поскільки матеріальну базу товару містять сировина, засоби, покупні вироби та напівфабрикати, їх вартість разом із рештою матеріальними витратами: зносом основних активів, заробітною платою працівників складають видатки компанії із виробництва продукції, що мають форму собівартості.

До надходження виручки від продажу дані видатки фінансуються за рахунок обігових ресурсів компанії, що інвестуються в виробництво. Після отримання виручки від продажу товарів оборотні ресурси відновлюються, а здійснені компанією видатки із виробництва товарів відшкодовуються.

Дохід, що є у управлінні компанії - це джерело фінансування активів. Форми розподілу доходу в фонди нагромадження та споживання означають напрямки розвитку компанії.

Дохід від іншого продажу являє собою дохід одержаний від продажу основних активів та інших активів господарюючого суб'єкта, нематеріальних ресурсів та т.д. Дохід від іншого продажу обчислюється як різниця між виручкою та витратами продажу. При оцінці доходу від продажу основних активів та інших активів враховується різниця між ціною продажу та первісною, або залишковою вартістю таких активів та капіталу. При цьому залишкова вартість активів використовується до основних активів, нематеріальних ресурсів, малоцінних та МШП.

Доходи від позареалізаційних операцій містять:

- надходження, одержані від пайової участі у функціонуванні решту господарюючих суб'єктів, відсотки по акціях, надходження по облігаціях та решту цінних паперах;
- надходження від передачі активів у оренду;
- надходження від дооцінки;

- присуджені штрафи, решту типів санкцій за зміну умов контрактів, а також надходження від відшкодування завданих збитків;
- дохід попередніх періодів, виявлений в поточному році;
- курсові різниці по валютних рахунках;
- вартість ресурсів, одержаних безоплатно від решту компаній;
- решту надходжень від операцій, прямо не пов'язаних із виробництвом та збутом продукції;

Резервний фонд формується на випадок зупинення діяльності для погашення боргів. Він є необхідним для акціонерного товариства, компанії із іноземними інвестиціями. Акціонерні товариства нараховують до резервного капіталу також емісійний дохід, себто різницю між ціною реалізації та номінальною ціною акцій, одержану при їх продажу по ціні, що більша за номінальну вартість.

Рис. 1.7. Капітал компанії, що підлягає амортизації[5].

Фонд споживання - це джерело ресурсів компанії, зарезервоване для здійснення операцій із соціального розвитку компанії. До активів перераховуються такі виплати у монетарній та натуральній формах:

- суми, начислені на оплату праці;
- надходження по акціях;
- суми трудових та соціальних пільг.

Постійний процес виробництва вимагає стійкого відтворення фізично зношених та застарілих основних активів. Потрібною умовою відновлення засобів праці у натуральному виразі є ступінчасте погашення їх вартості, яке проводиться через амортизаційні відрахування.

Амортизаційні відрахування розраховують за певними нормами, що означають щорічну величину відрахувань в процентах до вартості основних активів. Реалізація відтворення основних активів вимагає правильного обчислення амортизації за фіксованими нормами, приймаючи до уваги певні умови використання певних типів засобів праці.

Дохід та амортизаційні відрахування є ефектом обігу ресурсів, інвестованих в виробництво та відносяться до власних активів компанії, якими вони управляють самостійно.

Цілі амортизаційних відрахувань - гарантувати відновлення основних виробничих активів та нематеріальних ресурсів. На відміну від амортизаційних відрахувань дохід не залишається абсолютно в управлінні компанії, велика частина в формі податків надходить в бюджет, що означає ще одну галузь фінансових відносин, що з'являються між компанією та країною із приводу розподілу сформованого чистого доходу.

Економічна діяльність компанії постійно зв'язана із її фінансовою діяльністю. Компанія самостійно фінансує усі напрямки власних видатків згідно до виробничих планів, управляє існуючими фінансовими ресурсами, вкладаючи їх в виробництво продукції із ціллю отримання доходу.

Ноу-хау - це група різнорідних науково-технічних знань, що потрібні для окремої діяльності, але ще не є відомими. При оцінці ціни “ноу-хау” потрібно розуміти, що вона окупиться доходом, який одержить користувач.

Є перелік процедур оплати "ноу-хау". Деякі із них:

- роялті - ступінчаста оплата за "ноу-хау" пропорційно показникам діяльності у процесі його використання. Роялті зазвичай нараховується із прив'язкою до індикаторів росту доходу або росту виробництва продукції;
- паушальний платіж - одноразова плата за використання інтелектуальної власності. Паушальні платежі застосовують, коли тяжко спланувати результат дії "ноу-хау" або вартість ліцензій незначна ;
- "кост-плас" - оплата за послуги за погодженими цінами більше за обумовлену ціну.

Інвестиційний внесок — форма кредитування компанії та являє собою монетарний внесок працівника у розвиток компанії, котра вкладнику начисляє процент у сумі та у терміни, означені договором або положенням про наявний внесок.

До форм фінансових активів відносять теж прихід грошових ресурсів за рахунок благодійних внесків, страхових платежів від реалізації закладених активів боржника.

Бюджет є дуже цінним важелем менеджменту компанії і кількісним вираженням планових ефектів. Його формує бухгалтерія компанії для допомоги керівництву у формуванні певних рішень.

Кінцевий ефект бюджету — це формування звіту про фінансові результати, що відображає заплановані надходження, видатки і дохід від основної діяльності. Процес формування фінансового бюджету завершується балансом.

Планові звіти мають аналогічну форму, що і звичайні, але лише для їх формування застосовують не дійсні, а планові значення певних пунктів звітів, сплановані бюджетом.

За джерелами створення доходу у розрізі типів діяльності компанії розрізняють передусім дохід від основної діяльності і надзвичайної діяльності. Під основною діяльністю розуміють будь-які дії компанії, а також операції, що її формують або появляються за реалізації такої діяльності.

Головною ціллю менеджменту прибутку є максимізація добробуту власників компанії. Виходячи із даної головної цілі, менеджмент прибутку повинен розв'язувати такі задачі:

1. Реалізація максимізації величини формованого доходу, що є відповідним ресурсному потенціалу компанії та ринковій кон'юктурі. Ці задачі проводяться методом раціоналізації складу активів компанії і формування їх результативного використання.

2. Формування ефективної пропорційності між ступенем формованого доходу та припустимим ступенем ризику. Як уже зазначалося, між цими двома індикаторами є прямо пропорційний зв'язок.

3. Реалізація значної якості формованого доходу. В ході створення доходу компанії мають бути у загальну чергу реалізовані резерви зростання за рахунок основної діяльності та реального вкладення, що формують базу перспективного розвитку компанії. В межах основної діяльності основна увага має бути надана формуванню росту доходу за рахунок збільшення величини виробництва продукції і освоєння новітніх перспективних її типів.

4. Реалізація оплати необхідної величини доходу на інвестований капітал засновниками компанії. Ця величина має бути не меншою за середню норму рентабельності на ринку капіталів при потребі погасити значний підприємницький ризик, зв'язаний зі особливостями діяльності компанії, а також й інфляційні втрати.

5. Реалізація формування достатньої величини фінансових активів за рахунок доходу згідно до завдань розвитку компанії у майбутньому періоді.

6. Досягнення стійкого росту ринкової вартості компанії. Ця задача покликана гарантувати максимізацію заможності власників в майбутньому

періоді. Темп росту ринкової вартості у великій мірі означається ступенем капіталізації доходу, одержаного компанією в поточному періоді.

Як загальна система, менеджмент прибутку реалізує власну ціль через власні функції:

- формування направленої політики менеджменту прибутку компанії;
- створення раціональних інформаційних систем, що формують обґрунтування можливих управлінських рішень;
- реалізація оцінки різнорідних аспектів створення і використання доходу;
- реалізація прогнозування процесів створення, розподілу і використання доходу;
- формування ефективної системи мотивації формування доходу та його результативного використання;
- використання моніторингу за прийнятими рішеннями у галузі формування і використання доходу.

Період повного обігу усієї вартості обігових ресурсів, у ході якого проводиться послідовна зміна їх форм, називається виробничим циклом.

За власною суттю обігові ресурси - це фінансова категорія, їх частина має бути віднесена до структури фінансових активів. Фінанси формують вихідну базу для функціонування фонду обігових ресурсів, а фінансові активи - базу для первісного створення і наступної модифікації їх величини. Але прямо у галузі функціонування обігові ресурси створюються в 3 випадках:

- в ході створення статутного капіталу компанії;
- в ході використання фінансових активів із ціллю зростання власних обігових ресурсів;
- при вкладенні обігових ресурсів в цінні папери.

Платоспроможність в системі боргових зобов'язань компанії означає її ліквідність і відображає здатність компанії у будь-який час проводити необхідні видатки. Ліквідність залежить від вартості боргів, а також від величини ліквідних засобів, до яких відносять монетарні засоби, цінні папери.

1.3. Теоретико – методологічні основи оцінки ефективності використання активів підприємства

Зростання рівня раціональності виробництва значить одержання кращих економічних результатів із найменшими витратами. Щодо фінансових активів, то зростання раціональності їх використання означає отримання кращих економічних результатів за оптимальної їх вартості.

В зв'язку із цим для характеристики раціональності використання фінансових активів компанії часто користуються такими індикаторами, як випуск або продаж продукції на гривню обігових ресурсів.

Через проблеми в виробничо-господарській та фінансовій діяльності компанії може відбуватися погіршення індикаторів використання фінансових активів. На це вказують наступні негативні явища, як наявність в компанії значних понаднормативних запасів ТМЦ, що значить вилучення активів із обігу, формування додаткової напруги у матеріальному забезпеченні. Негативно здійснює вплив на результативність використання фінансових активів різного роду їх іммобілізація у борги та нецільові видатки[36, с.127].

Основу сформованої системи управління власним капіталом компанії складає процес утворення власних фінансових активів. В цілях формування раціональності менеджменту цим процесом в компанії формується спеціальна фінансова стратегія, направлена на залучення фінансових активів із різнорідних джерел згідно із напрямками розвитку у майбутньому періоді.

2. Розрахунок усієї потреби у власних фінансових ресурсах. Дана потреба розраховується за такою формулою:

$$П_{вр} = \frac{П_{к*} \cdot П_{век}}{100} - С_{вк} + П_{пт} \quad (1.1)$$

де:

Пвр - базова потреба в власних фінансових ресурсах компанії у планованому періоді,

Пк - базова потреба у ресурсах на кінець планового періоду,

Пввк - питома вага ресурсів у усій сумі,

Свк - сума ресурсів на початок періоду,

Ппп - сума доходу, що спрямовується на споживання у плановому періоді.

Розрахована базова потреба охоплює потрібну суму фінансових активів, що створюються як за рахунок власних, так зовнішніх джерел.

3. Аналіз вартості залучення власних ресурсів із різнорідних джерел. Така оцінка здійснюється у розрізі складових власних ресурсів, що створюються із використання власних та ресурсів зі сторони. Дані такого аналізу служать базою формування управлінських рішень щодо відбору альтернативних форм створення власних фінансових активів, що формують зростання власних ресурсів компанії.

4. Реалізація максимальної величини власних фінансових активів за рахунок власних джерел. До того часу, як використовувати залучені джерела для створення фінансових активів, мають бути реалізовані усі можливості їх створення за рахунок позичених.

Додатковою формою фінансових активів є власні та прирівняні до них обігові ресурси, кредит. Незначна участь власних ресурсів, та навпаки, велика частина позичкових та залучених в створенні фінансових активів, веде до зменшення відповідальності та заінтересованості компанії в остаточних результатах функціонування та є одним із факторів погіршення стану активів компанії.

Досягнення загальних результатів у підвищенні ефективності використання фінансових активів вимагає розвитку фінансово-кредитного механізму менеджменту оборотних коштів.

Поряд із тим, потрібно наростити відповідальність компанії за збереження активів. На нашу думку, варто включити показник збереження обігових ресурсів у список індикаторів групи економічної мотивації. Крім того, потрібна більш доцільна практика наповнення нестачі обігових ресурсів.

До чинників, що створюють обсяг продукції в вартісному вираженні, варто віднести забезпечення компанії чинниками виробництва, ефективність роботи, зміну цін на продукцію і т.д.

Стан обігових ресурсів відзначається передусім наявністю їх на певну дату. Зрівняння дійсної наявності обігових ресурсів із нормативом дає можливість означити нестачу або надлишок обігових ресурсів.

Для характеристики раціональності використання обігових коштів в компаніях застосовують різні індикатори, найважливішим із яких є швидкість обертання. Він розраховується у днях та відзначається терміном, за який обігові ресурси компанії здійснюють один обіг.

$$O = CD / P \quad (1.2)$$

де:

O — термін обертання, днів;

C — залишки оборотних активів, грн.;

D — довжина періоду, днів;

P — обсяги реалізації, грн.

Тривалість обертання ресурсів — це індикатор, здатний відобразити одночасно ефект процесу матеріального відтворення — обсяги продажу товарів та наданих послуг за даний час — та результативність використаних в даному процесі матеріальних засобів та ресурсів.

За новітніх умов він має використовуватися на рівні компаній та на макрорівні для формування економічних програм.

Обертання обігових ресурсів розраховується за планом та фактично. Порівнюючи дійсний період обертання із плановим, обраховують прискорення або уповільнення обертання щодо усіх нормованих обігових ресурсів, так і щодо певних їх статей.

Для характеристики раціональності використання обігових ресурсів застосовується показник обертання, що розраховується за формулою:

$$K_0 = P / C \quad (1.3)$$

де:

K_0 — показник обертання обігових ресурсів;

P — обсяг проданої продукції, грн.;

C — середні залишки обігових ресурсів, грн.

Цей індикатор означає обсяг оборотів обігових ресурсів за звітний час. Що більше оборотів провадять оборотні ресурси, то краще вони застосовуються.

Коефіцієнт завантаження обігових ресурсів розраховується за такою формулою:

$$K_3 = C / P \quad (1.4)$$

де:

K_3 — показник завантаження обігових ресурсів;

P — обсяг проданої продукції, грн.;

C — середні залишки нормованих обігових ресурсів, грн.

Він означає вартість обігових ресурсів на одиницю реалізованої продукції. Чим менша вартість обігових ресурсів припадає на одиницю реалізованої продукції, тим краще вони використовуються.

Для характеристики раціональності використання обігових коштів може застосовуватися показник раціональності. Він розраховується за формулою:

$$K_{\epsilon} = \Pi / C \quad (1.5)$$

де:

K_{ϵ} — показник раціональності обігових ресурсів, коп.;

Π — дохід від продажу товарної продукції, грн.;

C — середні залишки обігових ресурсів, грн.

Цей індикатор означає, скільки доходу припадає на 1 грн. обігових ресурсів. Що більший він, то краще використовуються обігові ресурси.

Покращання використання обігових ресурсів компаній та зростання раціональності виробництва варто досягати через:

- зниження виробничих запасів ТМЦ в зв'язку із переходом на оптову торгівлю і прямі операції із постачальниками;
- прискорення обертання обігових ресурсів за рахунок продажу непотрібних ТМЦ.

Зростання раціональності використання обігових ресурсів стимулює їх вивільнення. Це вивільнення може бути абсолютним та відносним. Абсолютне вивільнення обігових ресурсів — це скорочення потреби у обігових коштах за минулого періоду часу за одночасного зростання величини виробництва (продажу). Відносне вивільнення обігових ресурсів з'являється тоді, коли за результатами покращання їх використання компанія із тією самою сумою обігових ресурсів або із несуттєвим їх збільшенням в плановому році нарощує обсяг виробництва.

Ефективні дії компанії не можливі без результативного менеджменту фінансових ресурсів. Варто означити цілі для отримання яких потрібний раціональний менеджмент фінансових ресурсів:

- нівелізація банкрутства та фінансових проблем;
- ефективність у боротьбі із іншими компаніями;
- максимізація вартості компанії;
- прийнятна швидкість зростання економічного потенціалу компанії;
- ріст виробництва та продажу;
- максимізація прибутків ;
- оптимізація видатків;
- виживання компанії у умовах боротьби;
- формування оптимальної прибутковості.

Першочерговість тієї або іншої цілі має вибиратися компанією залежно від сфери, стану на даній частині ринку, але вдалий рух до обраної цілі значно залежить від оптимальності менеджменту фінансових ресурсів компанії.

Зростання обіговості обігових ресурсів зводиться до окреслення результатів та видатків, пов'язаних із зберіганням запасів та формування балансу запасів та видатків. Для прискорення обіговості обігових ресурсів в компанії варто проводити:

- прогнозування закупівель потрібних матеріалів;
- запровадження жорстких виробничих систем;
- використання додаткових складів;
- розвиток планування попиту;
- термінову доставку сировини та матеріалів.

Інша форма прискорення обіговості оборотних ресурсів є у зниженні рівня рахунків дебіторів.

Рівень боргів означається значною кількістю факторів: тип продукції, місткість ринку, рівень насиченості ринку продукцією, прийнята в компанії група розрахунків та ін. Менеджмент дебіторської заборгованості вимагає

наявність моніторингу за обіговістю засобів у розрахунках. Прискорення обіговості у динаміці оцінюється як добрий тренд. Велике значення мають відбір можливих покупців та оцінка умов оплати товарів, що передбачаються у контрактах.

Третій шлях - зниження видатків оборотних ресурсів є у кращому використанні грошей. З позиції теорії вкладень грошові ресурси є одним із певних випадків вкладення у ТМЦ. Отже до них застосовні вимоги:

- потрібний базовий запас грошових ресурсів для реалізації поточних розрахунків;
- потрібні окремі грошові ресурси для покриття неочікуваних видатків;
- варто мати окрему вартість вільних грошових ресурсів для формування можливого або прогнозованого збільшення обсягів діяльності.

Отже до грошових ресурсів мають бути використані системи, що сформовані у теорії менеджменту запасів та надають змогу оптимізувати вартість грошових ресурсів. Варто провести оцінку:

- загального обсягу грошових ресурсів та їх еквівалентів;
- яку частину варто тримати на рахунку, а яку в формі високоліквідних паперів;
- коли та у якому обсязі проводити взаємну трансформацію грошових ресурсів та високоліквідних ресурсів.

По рахунках, на яких компанії тримають власні ліквідні активи, процент не сплачується. Але решту ліквідні активи приносять дохід в формі процентів.

Чим більш ефективна галузь, тим більшим є вклад власників у частині оновлення та модернізації устаткування та споруд. Ні по одному із таких напрямів, швидше за все, не буде швидкої віддачі від вкладень через рік чи більше. Більш того, неозначеність попиту, що проявляється у змінах на ринку, поведінки покупців, технологій, у нерегулярності економічного циклу, конкуренції, відображатиметься у помилках, що супроводжують процес оцінки доходу. При проведенні менеджменту фінансових ресурсів потрібно вирішити, як

визначати вартість ресурсів, що беруться за основу для розрахунків, так і можливість їх зростання.

Висновки до розділу 1

За результатами роботи над розділом окреслені наступні висновки:

1. Фінансові активи є об'єктивно важливою умовою реалізації процесу розширеного відтворення на усіх його стадіях та в усіх формах.

2. Фінансові активи - це монетарні фонди, що формуються у ході розподілу і використання ВВП, що формується протягом окремого періоду часу у країні.

3. Результативність функціонування кожної компанії залежить передусім від того, відповідають або не відповідають певні рішення, якими вона управляється для формування успіху вимогам ринкової системи. Базою для формування та прийняття раціональних управлінських рішень має бути лише повна комплексна оцінка діяльності компанії із позицій отримання максимального результату (а саме — доходу) за рахунок раціонального і результативного використання наявних активів, передусім фінансових).

4. Основними завданнями компанії в ході управління фінансовими ресурсами є:

- постійний моніторинг за виконанням планів продажу продукції та одержання доходу;
- оцінка впливу як об'єктивних і суб'єктивних факторів на фінансові ефекти;
- окреслення резервів зростання вартості доходу та рентабельності.

РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ФОРМУВАННЯ І ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ.

2.1. Оцінка ефективності управління капіталом підприємства

Базовими джерелами формування фінансових активів компаній є власні, позичені і залучені ресурси.

При цьому власні ресурси – це ресурси компаній, що постійно перебувають у їх обігу і термін управління якими не встановлений. Створюються вони за рахунок власних ресурсів, себто тої частини ресурсів у активах компанії, що є після вирахування його боргів.

Позичені ресурси – це ресурси, що одержує компанія на означений термін, за плату та на умовах повернення. Створюються вони у основному за рахунок довготермінових і короткотермінових кредитів.

Залучені ресурси – це ресурси, що не належать компаніям, але за існуючої групи розрахунків постійно перебувають у їх обігу. Створюються вони за рахунок усіх типів боргів.

Усі типи зазначених вище джерел беруть участь як в створенні ресурсів компанії, так у економічному функціонуванні із ціллю одержання певного доходу.

Обсяг виробництва, його результативність обумовлюють величину, склад фінансових активів компанії. В власну чергу, від вартості фінансових активів залежить ріст виробництва і соціально - економічний розвиток компанії. Наявність фінансових активів, їх раціональне використання визначають фінансове благополуччя компанії: платоспроможність, ліквідність, економічну стійкість. Пошук фінансових форм розвитку компанії, формування найефективнішого вкладення фінансових активів отримує істотного значення у роботі фінансових служб компанії.

Проведемо оцінку статей активу балансу.

Таблиця 2.1

Динаміка вартості матеріальних активів

	На початок 2021 року	На початок 2022 року	На початок 2023 року	Відхилення	Темп зміни. %
матеріальні активи:					
залишкова вартість	1,7	1,5	1,1	-0,4	73,33
первісна вартість	2,1	2,1	2,1	0	100,00

Як зрозуміло із таблиці 2.1 вартість матеріальних ресурсів компанії постійно змінюється. На початок 2023 року вона зменшилася в зрівнянні із 2022 роком на 27 %. Це вказує на зміну складу ресурсів компанії, за зміни обсягів випуску товарів та основних ефектів діяльності компанії.

В 2022 році даний індикатор зменшився по відношенню до минулого року до 88 відсотків, в 2023 році – до 73 відсотків. Співвідношення первісної вартості матеріальних ресурсів до зносу в 2021 році склало 5,3, в 2022 році – 3,5, в 2023 році – 2,1

Оцінимо динаміку вартості незавершеного будівництва компанії. Наявність сум ресурсів інвестованих в незавершене будівництво вказує на те, що компанія вкладає ресурси в збільшення вироблення продукції із ціллю зростання кількості товарів і зростання обсягів її продажу. Це може вказувати на те, що підприємство проводить пошук ринків збуту та крім того діючі ринки збуту товарів компанії вимагають додаткових товарів.

Вартість ресурсів компанії, вкладених в незавершене виробництво із року у рік зменшуються. Так на початок 2021 року сума вкладених ресурсів склала 98 тис.грн., 2022 року – 97 тис.грн., 2023 року – 62 тис.грн. Це значить, що частка вартості незавершеного виробництва трансформувалася в вартість основних активів, тим самим нарощуючи їх вартість, а одночасно і вартість ресурсів

компанії, що у майбутньому має добре відобразитися на фінансовому функціонуванні.

Проведемо оцінку динаміки вартості основних активів компанії. Рівень їх вартості однозначно здійснює вплив на вартість фінансових активів через амортизаційні відрахування. Окрім того якісні риси даного виду чинників виробництва формують певну величину ефективності, а відтак потрібну величину випуску товарів відповідної якості.

Таблиця 2.2.

Динаміка вартості основних фондів (тис.грн.)

Основні засоби:	На початок 2021 року	На початок 2022 року	На початок 2023 року
залишкова вартість	2749,11	2644,31	2483,1
первісна вартість	3912,92	3814,16	3756,85
знос	1163,81	1169,85	1273,75

Оцінка таблиці 2.2. дає можливість сформулювати такі висновки. Вартість основних засобів компанії постійно зменшується. Це вказує на те, що частка виробничих активів компанії упродовж оцінюваного часу була реалізованою, бо компанією не використовувалася. Компанія звільнилася від основних активів, що не приймали участі в виробничих процесах та змінила склад ресурсів.

Так на початок 2022 року по відношенню до минулого року вартість основних засобів зменшилася до 96 відсотків, 2023 року – 94 %. Співвідношення зносу до початкової вартості основних активів на початок 2021 року склало 0,3, 2022 року – 0,31, 2023 року – 0,32.

Проведемо оцінку фінансових вкладень компанії. Вартість фінансових вкладень постійно зростає, що вказує на те, що компанія спрямовує свої ресурси

в економічну галузь. Так на початок 2022 року вартість вкладень підвищилася до 202 тис.грн, 2023 року – 71 тис.грн. Приріст на початок 2022 року склав 11,7%, 2023 року – 37 відсотків.

Проведемо оцінку обігових ресурсів компанії. Як зрозуміло із таблиці вартість запасів компанії постійно зменшується. Так на початок 2022 року їх вартість до минулого року зменшилася на 8 тис.грн, що формує 97,9 %, 2023 року – на 28,2 тис.грн., що формує 92,7 відсотків до минулого року.

Таблиця 2.3.

Динаміка вартості оборотних активів (тис.грн.)

Оборотні активи	На початок 2021 року	На початок 2022 року	На початок 2023 року
Виробничі запаси	399,01	390,81	362,57
Незавершене виробництво	50,53	40,31	56,45
Готова продукція	94,11	86,78	85,46
Товари	4,27	3,98	2,49
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги:	330,11	311,97	615,51
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
З бюджетом	12,17	21,36	16,14
Інша поточна дебіторська заборгованість	12,14	17,11	13,95
Грошові кошти та їх еквіваленти:			
В національній валюті	30,04	22,91	24,86
В іноземній валюті	4,4	7,9	0,3
Усього за розділом II	936,78	903,13	1177,73

Вартість незавершеного виробництва коливається. Поскільки дані для оцінки формувалися на початок року, то варто стверджувати, що виробничий цикл компанії в часі не є стійким, а отже потрібно здійснити ряд міроприємств

щодо його стабілізації. На початок 2022 року вартість незавершеного виробництва до минулого року зменшилася на 10,2 тис.грн, що формує 79,7%, 2023 року – зросла на 16,1 тис.грн., що формує 140 відсотків до минулого року.

Вартість товарів компанії теж зменшується. Показники їх вартості зазначені у таблиці 2.4.

Дебіторська заборгованість компанії теж збільшується. Це вказує на те, що споживачі товарів компанії невчасно розраховуються за реалізовані товари і надані послуги. Зростання дебіторської заборгованості веде до вилучення ресурсів із обігу компанії, а тому великий обсяг фінансових активів не може бути залучений у обіг та не надає компанії доходу. Все це негативно здійснює вплив на економічні результати. Підприємству варто диверсифікувати склад дебіторів, та лише таким чином можна зменшити вартість боргів перед компанією.

Таблиця .2.4

Показники динаміки вартості готової продукції та товарів

	Абсолютна зміна (на початок 2022 року (тис.грн))	Абсолютна зміна (на початок 2023 року (тис.грн))	Відносна зміна (на початок 2022 року (%))	Відносна зміна (на початок 2022 року (%))
Готова продукція	-7,33	-1,32	92,21	98,47
Товари	-0,29	-1,49	93,20	62,56

З таблиці зрозуміло, що на початок 2022 року в зрівнянні із 2021 роком борги зменшилися на 18,1 тис. грн., що становить 94 відсотків. Але в 2023 році вони різко підвищилися на 303,5 тис.грн, що формує 197,29 відсотків. Такі тренди до росту вказують на погіршення економічної дисципліни в компанії та

Таблиця 2.5

Аналіз складу пасивів підприємства (тис.грн)

Найменування	На початок 2021 року	На початок 2022 року	На початок 2023 року	Відхилення	Темп зміни %
I. Власний капітал					
Статутний капітал	1394,3	1394,30	1394,30	-	-
Пайовий капітал					
Додатковий вкладений капітал	998,51	1045,51	975,64	-69,87	93,3
Інший додатковий капітал					
резервний капітал	172,67	106,56	151,56	45,0	142,2
Нерозподілений прибуток			766,98	-	-
Неоплачений капітал					
Вилучений капітал					
Усього за розділом I	2565,48	2546,37	3288,48	742,11	129,2
II. Забезпечення наступних витрат і платежів					
Забезпечення виплат персоналу					
Інші забезпечення					
Цільове фінансування	94,01	77,91	-	-	-
Усього за розділом II	94,01	77,91	-	-	-
III. Довгострокові зобов'язання					
Довгострокові кредити банків	225,9	330,44	-	-	-
Інші довгострокові фінансові зобов'язання					
Відстрочені податкові зобов'язання					
Інші довгострокові зобов'язання	67,21	59,51	-	-	-
Усього за розділом III	179,64	389,95			
IV. Поточні зобов'язання					
Короткострокові кредити банків	83,17	32,0	85,0	53,0	276,6
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язання					
Векселі видані					
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуг	749,21	718,19	480,29	-237,9	66,8

Продовж. табл.2.5

Поточні зобов'язання за розрахунками :					
З одержаних авансів					
З бюджетом	74,75	41,26	81,54	40,28	197,6
З позабюджетних платежів					
Зі страхування	17,30	3,17	6,50	3,33	205
З оплати праці	31,37	19,25	23,00	3,75	119,4
З учасниками	23,92	3,01	20,43	15,42	678,7
Із внутрішніх розрахунків					
Інші поточні зобов'язання	12,41	5,59	0,38	-5,21	6,8
Усього за розділом IV	1004,54	822,47	697,14	125,33	84,7
V. Доходи майбутніх періодів					
Всього:	3957,14	3838,06	3986,58	148,52	103,86

послаблення моніторингу за процесами продажу товарів і послуг. Потрібно прийняти ряд дій щодо нормалізації динаміки дебіторської заборгованості, у решту випадках компанії загрожуватиме криза та неплатоспроможність.

В ході формування фінансових активів компанії суттєве значення має склад їхніх джерел. Зростання частки власних ресурсів добре здійснює вплив на економічну діяльність компаній. Значна частка залучених ресурсів ускладнює економічну діяльність компанії, вимагає додаткових видатків на сплату процентів за кредити, відсотків на акції, надходжень від облігацій, знижує ліквідність балансу компанії, нарощує фінансовий ризик. Отже у кожному окремому випадку потрібно ретельно продумати необхідність залучення додаткових фінансових активів.

Оцінюючи таблицю 2.5, слід надати більше уваги наступним головним індикаторам. На початок 2023 року статутний капітал не змінився; додатковий інвестований капітал знизився на 69,8 тис. грн.; резервний капітал зріс на 45 тис. грн. Щодо поточних зобов'язань, то зросли короткотермінові кредити на 53 тис.грн.; знизилася борги на 237 тис. грн., теж зросли поточні зобов'язання за розрахунками у тому числі: із бюджетом на 40,2 тис. грн., по страхових операціях

на 3,3 тис. грн., із виплати зарплати на 3,7 тис. грн., із учасниками на 15,4 тис. грн., решту поточні зобов'язання на 5,2 тис. грн.

Для аналізу обіговості власних ресурсів у динаміці, обігових ресурсів, дебіторської і кредиторської заборгованості здійснимо оцінку ділової активності компанії.

Оцінка ділової активності дає можливість провести аналіз результативності функціонування компанії, що відзначається швидкістю обертання фінансових активів компанії.

Оцінка ділової активності компанії проводиться методом оцінки наступних індикаторів: показника обіговості ресурсів, показника обіговості дебіторської заборгованості, показника обіговості кредиторської заборгованості, тривалості оборотності дебіторської і кредиторської заборгованостей, показника обіговості матеріальних запасів, показника обіговості основних засобів і показника обіговості власних ресурсів.

Важливим індикатором є показник обіговості ресурсів, що розраховується як відношення доходу від реалізації до вартості підсумку балансу компанії та означає результативність використання компанією усіх активів, незалежно від форм їх залучення.

На початок року 2021 року: 1,74.

На початок року 2022 року: 2,42.

На початок року 2023 року: 2,12.

Розмір обігових ресурсів має відповідати потребам та можливостям компанії із формування та продажу товарів.

Коефіцієнт обіговості боргів обраховується як відношення доходу до суми заборгованості та відображає швидкість обертання боргів компанії за час, що оцінюється.

$$\text{Кодз} = \frac{\text{виручка від реалізації продукції робіт, послуг}}{\text{середньорічна величина кредиторської заборгованості}} \quad (2.2)$$

На початок року 2021 року: 9,4.

На початок року 2022 року: 12,8.

На початок року 2023 року: 17,5.

Коефіцієнт реалізації дебіторської заборгованості обраховується як співвідношення доходу і вартості заборгованості та відображає швидкість обертання боргів компанії за час, що оцінюється.

$$K_{дз} = \frac{\text{виручка від реалізації продукції робіт, послуг}}{\text{середньорічна величина дебіторської заборгованості}} \quad (2.3)$$

На початок року 2021 року: 21,42.

На початок року 2022 року: 29,69.

На початок року 2023 року: 13,66.

Коефіцієнт реалізації власного капіталу обраховується як співвідношення доходу і вартості капіталу та оцінює оптимальність використання капіталу.

$$K_{овк} = \frac{\text{виручка від реалізації продукції робіт, послуг}}{\text{середньорічна величина власного капіталу}} \quad (2.4)$$

На початок року 2021 року: 2,7.

На початок року 2022 року: 3,6.

На початок року 2023 року: 2,5.

Показником раціональності використання обігових засобів є теж період обігу (Чо) - тривалість у днях одного обігу. Він обчислюється як співвідношення тривалості звітного періоду і обіговості ресурсів:

$$Чо = T : K_o \quad (2.5)$$

де:

T – кількість календарних днів звітного періоду;

K_о – коефіцієнт оборотності капіталу.

На початок року 2021 року: $Ч_0 = 132,7$.

На початок року 2022 року: $Ч_0 = 100,5$.

На початок року 2023 року: $Ч_0 = 143,1$.

Проведемо оцінку боргів суб'єкта господарювання.

Таблиця 2.6.

Динаміка вартості зобов'язань підприємства (тис.грн).

Показник	На початок 2022 року		На початок 2023 року		Відхилення (+/-)
	Сума.	% до суми заборг.	Сума.	% до суми заборг.	
Кредити банку	32,0	3,89	85,0	12,11	+53
Кредиторська заборгованість: Товари, роботи і послуги, строк сплати яких не настав	718,19	87,3	480,29	68,89	-237,9
Одержаних авансів:					
Бюджетом	41,26	8,7	81,54	12,9	402,8
Позабюджетних платежів					
Страхування	3,17	0,4	6,50	1,5	33,3
Оплати праці	19,25	2,3	23,00	5,4	37,5
Учасниками	3,01	0,6	20,43	5,1	154,2
Інші поточні зобов'язання	5,59	1,1	0,38	0,1	-52,1
Всього	822,47	100	697,14	100	-125,33

Кредиторська заборгованість знизилася на кінець періоду на 125,3 тис.грн. Основну частку (87,3%) - борги за товари, строк оплати яких не настав – 718,1 тис. грн., що із початку року знизилася на 237,9 тис.грн. Кредити банків і позичкові ресурси на початок 2023 року збільшилися на 53 тис.грн.

2.2. Характеристика основних результатів діяльності компанії.

Для досягнення беззбиткового стану потрібно одержувати такий дохід, який би покривав усі видатки, зв'язані із виробництвом. Проте для компанії потрібно крім беззбитковості одержувати дохід - фінансовий ефект функціонування.

Доцільність функціонування будь-якої компанії, ефективність її економічної діяльності значно у чому означається станом формування і використання прибутку. Отже дохід компанії постійно має бути об'єктом детального економічного аналізу.

За методологічну базу такої оцінки в компаніях будь-якого типу власності беруть існуючу модель утворення і використання доходу. Під утворенням доходу тлумачать процедуру його формування у ході господарської та фінансової діяльності. Керувати цим процесом — це значить управляти обсягами продажу товарів, себто кількістю і ціною товарів, проводити господарські дії із мінімальними втратами.

В ході оцінки утворення і використання доходу підприємства варто розрізняти увесь дохід (збиток) звітного часу, економічні ефекти, себто дохід (збиток) від операційної діяльності, загальні ефекти, чисті економічні ефекти, надзвичайний дохід (збиток) і чистий дохід (збиток) компанії.

Дохід (збиток) звітного часу — це математична сума отриманих від функціонування результатів.

Удосконалення економічної діяльності компанії, підвищення її рентабельності вимагають постійного аналізу у динаміці процесів утворення і використання чистого доходу компанії, оцінки базових чинників, що здійснюють вплив на створення чистого доходу.

Дані такої оцінки застосовують для знаходження резервів росту доходу, врахування таких резервів в ході прогнозування і планування доходу компанії, використання чистого доходу на цілі накопичення і споживання.

Після запровадження у країні стандартів процес оцінки чистого доходу (збитку) за звітний час можна поділити на наступні кроки:

- оцінка чистого доходу від продажу продукції;
- обрахунок валового доходу (збитку);
- оцінка економічного ефекту;
- обрахунок фінансового доходу;
- оцінка звичайного доходу;
- оцінка надзвичайного доходу (збитку);
- оцінка чистого доходу (збитку).

Принципово змінились роль та склад структурних чинників доходу, процедура та методична послідовність їх оцінки.

Проведемо аналіз процедури утворення доходу компанії.

Після сплати податків дохід розподіляється наступним чином: одна частка використовується на збільшення вироблення продукції (фонд нагромадження), а друга частка - на матеріальне заохочення працівників компанії. Створюється теж резервний фонд компанії.

Для зростання рівня ефективності вироблення продукції варто, щоб при розподілі доходу була досягнута оптимальність у реалізації цілей країни, компанії та працівників. Держава заінтересована отримувати як можна більше грошей до бюджету. Керівництво компанії хоче направити більшу суму доходу на розширене відновлення.

Дохід є базовим ресурсом фінансування розвитку компанії, модифікації його матеріальної бази, формування усіх типів вкладень. Усі дії компанії направляються на те, щоб сформувавши ріст доходу чи принаймні нормалізацію його на певному рівні.

Прибутковість компанії відзначається сумою доходу і ступенем прибутковості. Рівень прибутковості обчислюється як співвідношення доходу від продажу і собівартості товарів:

Таблиця 2.7.

Динаміка результатів діяльності підприємства (тис.грн.)

	Показники	Значення		Відхилення
		За 2021 рік	За 2022 рік	
1	2	4	5	6
1	Доход (виручка),	10457,1	11174,2	717,1
2	Податок на додану вартість.	1711,4	1799,0	87,6
3	ПДВ, у % до виручки	16,66	16,66	-
5	Собівартість реалізованої продукції,	6059,2	5183,7	-875,5
6	Собівартість, у % до виручки	57,94	46,38	-11,56
7	Прибуток (збиток) від реалізації.	2502,7	4080,1	1577,4
8	Рівень рентабельності, %	41,3	78,7	37,4
9	Прибуток від реалізації, у % до виручки	23,93	36,51	12,58
10	Фінансові результати від операційної діяльності, тис. грн.	969,7	1353,0	383,3
11	Чистий прибуток, тис. грн.	265,9	365,4	99,5

$$P = \Pi : C \times 100 \% \quad (2.6)$$

Проведемо розрахунок рентабельності.

За 2020 рік: = 58,9%.

За 2021 рік: = 41,5%.

За 2022 рік: = 78,8%.

В ході оцінки розраховується, як змінюються упродовж окремого часу вартість доходу від продажу, чистого доходу, величини прибутковості, означаються чинники, що призводять до їх зміни.

Вивчається вплив на дохід компанії індикаторів: виручка від продажу, ПДВ, акцизний збір, собівартість проданих товарів, а також дохід (збиток) від іншого продажу і позареалізаційних операцій .

Як зрозуміло із зазначених даних дохід компанії упродовж 3 років постійно змінюється та його величина не є стійкою. Це вказує на те, що компанії не вдається на стійкому рівні утримувати величину продажу, видатки на виробництва товарів і ціну на продукцію. З однієї сторони компанії складно здійснювати вплив на величину цін на власну продукцію, бо такий вплив проводить ринок. З іншої сторони варто прийняти ряд заходів щодо стабілізації своїх видатків, бо за ринкових умов управляти доходом можна тільки змінюючи видатки і обсяг виробництва і продажу товарів

Оцінка прибутковості компанії дає можливість означити результативність інвестування ресурсів в компанію і раціональність їх використання.

Показники прибутковості означають результативність діяльності компанії у цілому; доходності різнорідних напрямів функціонування: виробничого, інвестиційного, окупність видатків. Вони більш узагальнено за дохід, означають кінцеві ефекти господарювання, тому їх величина відображає співвідношення результату із придбаними чи використаними активами. Їх застосовують для аналізу функціонування компанії та як інструмент у поточній політиці та ціноутворенні.

Показники прибутковості варто об'єднати у ряд груп:

- індикатори, що означають прибутковість (окупність) видатків із вироблення продукції та інвестиційних проектів;
- індикатори, що означають прибутковість реалізації;
- індикатори, що означають доходність ресурсів.

Всі дані індикатори мають розраховуватись на базі балансового доходу від продажу товарів та чистого доходу.

Оцінка прибутковості компанії проводиться методом оцінки наступних індикаторів: показника прибутковості ресурсів, показника прибутковості власного капіталу, показника прибутковості діяльності і показника прибутковості реалізованих товарів.

Коефіцієнт прибутковості ресурсів обчислюється як співвідношення чистого доходу компанії і вартості активів та означає результативність використання ресурсів компанії.

$$K_{pa} = \frac{\text{чистий прибуток підприємства}}{\text{середньорічна вартість активів}} \quad (2.7)$$

На початок 2021 року - 0,081.

На початок 2022 року - 0,062.

На початок 2023 року - 0,091.

Коефіцієнт прибутковості власних ресурсів обраховується як співвідношення доходу і вартості активів та означає результативність інвестування ресурсів в компанію.

$$K_{pck} = \frac{\text{чистий прибуток підприємства}}{\text{середньорічна вартість капіталу}} \quad (2.8)$$

На початок 2021 року - 0,12.

На початок 2022 року - 0,10.

На початок 2023 року - 0,11

Коефіцієнт прибутковості діяльності обчислюється як співвідношення доходу і виручки від продажу товарів та означає результативність економічної діяльності компанії.

$$Kp\partial = \frac{\text{чистий прибуток підприємства}}{\text{чиста виручка від реалізації продукції}} \quad (2.9)$$

На початок 2021 року - 0,03.

На початок 2022 року - 0,03.

На початок 2023 року - 0,03.

Нормативне значення має бути більше 0.

Нормальний фінансовий стан компанії це постійна ліквідність і фінансова стійкість, забезпеченість оборотними активами і раціональне використання активів. Кожна компанія хоче досягти усіх таких фінансових ефектів. Щодо рекомендацій покращання економічного стану компанії потрібно сконцентрувати увагу на наступних діях, як:

- постійно стежити за боргами;
- повністю погашати борги;
- вчасно розраховуватись із постачальниками;
- виявляти і продавати неліквіди;
- застосовувати знижки при довготерміновій оплаті;
- прискорити обіговість ресурсів у поточних активах;
- проводити наповнення власних оборотних ресурсів із використанням власних і запозичених джерел;

- запроваджувати зниження запасів і видатків;
- наростити обсяг виробництва товарів із одночасним поліпшенням якості, що має наростити дохід;
- зменшити величину собівартості товарів;
- сформувати оптимальне використання виробничого потенціалу компанії.

Проведемо оцінку впливу чинників на загальний дохід компанії.

Таблиця 2.8.

Аналіз факторів утворення фінансових ресурсів (тис. грн.)

Показники	Значення		Відхилення Сума, тис.грн.
	За 2021 рік	За 2022 рік	
1.	2.	3.	4.
Дохід від реалізації продукції	10457,1	11174,2	717,1
Податок на додану	1711,4	1799,0	87,6
Інші вирахування з доходу	183,8	111,4	-72,4
Чистий дохід від реалізації продукції	8561,9	9263,8	701,9
Собівартість реалізованої продукції	6059,2	5183,7	-875,5
Прибуток (збиток) від реалізації	2502,7	4080,1	1577,4
Інші операційні доходи	568,9	38,5	-530,4
Адміністративні витрати	633,9	130,1	-503,8
Витрати на збут	824,8	2588,5	1763,7
Інші операційні витрати	643,2	47,0	-596,2
Чистий прибуток	265,9	365,4	99,5

Оцінюючи таблицю 2.8., потрібно відмітити, що практично усі індикатори не змінюються суттєво, а це не значно впливає на стан компанії, дохід від продажу

товарів зріс на 717 тис. грн. це вказує на те, що компанія нарощує обсяги товарів, та таким чином нарощується дохід від продажу, який теж росте на 1577 тис. грн.

Здійснення запланованих заходів по доходу у суттєвій мірі залежить від наявних ефектів, не пов'язаних із збутом товарів. Це дохід від неповної участі у спільних підприємствах; дохід від передачі активів у оренду, надходження по акціях облігаціях, депозитах; надходження та видатки від валютних операцій.

Таблиця 2.9.

Динаміка діяльності підприємства (тис.грн.)

Показник	За 2020 рік	За 2021 рік	За 2022 рік	Відхилення
Чистий прибуток	270,1	265,9	365,4	99,5
Чистий дохід	8434,4	8561,9	9263,8	701,9
Валовий прибуток	3039,90	2502,7	4080,1	1577,4

Характеризуючи процес управління доходами та витратами, дохід виражає ціль підприємницької діяльності. Дохід після оподаткування, себто дохід, що реально поступає у управління компанії, містить поширену в українській літературі назву – чистий дохід.

У залежності від створення і розподілу виокремлюють декілька типів доходу. Валовий дохід - це різниця між виручкою і витратами. Це поняття містить власне дохід та так звані невиробничі видатки.

Оцінюючи економічні ефекти компанії варто зазначити, що на зростання валового доходу у 2023 році вплинуло:

- зростання доходу від продажу товарів на 717 тис.грн.;
- зростання собівартості товарів на 875 тис.грн.

Приріст величини собівартості відбувся за рахунок росту видатків на енергоносії і подорожчання матеріальних активів.

Таблиця 2.10.

Основні результати діяльності компанії (тис.грн.)

Найменування показника	За 2021 рік	За 2022 рік період
Дохід (виручка) від реалізації (товарів, робіт, послуг)	10457,1	11174,2
Податок на додану вартість	1711,4	1799,0
Інші вирахування з доходу	183,8	111,4
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	8561,9	9263,8
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	6059,2	5183,7
Валовий: прибуток	2502,7	4080,1
Інші операційні доходи	568,9	38,5
Адміністративні витрати	633,9	130,1
Витрати на збут	824,8	2588,5
Інші операційні витрати	643,2	47,0
Фінансові результати від операційної діяльності прибуток	969,7	1353
Інші фінансові доходи	0,5	28,1
Інші доходи	151,6	130,3
Фінансові витрати	623,3	792,5
Інші витрати	144,1	231,7
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування:	354,4	487,2
Податок на прибуток від звичайної діяльності	88,5	121,8
Чистий: прибуток	265,9	365,4

Таблиця 2.11

Елементи операційних витрат (тис.грн.)

Найменування показники	За 2021 рік	За 2022 рік
1	3	4
Матеріальні затрати	3890,1	3450,4
Витрати на оплату праці	696,9	340,5
Відрахування на соціальні заходи	183,7	111,4
Амортизація	581,1	479,4
Інші операційні витрати	707,4	802,0
Разом	6059,2	5183,7

Аналіз стану активів компанії дає змогу означити фактичні і нормативні зміни у ресурсах за певний час, слідкувати за трендами їх зміни і означити склад фінансових активів компанії.

Для аналізу майнового стану варто розрахувати наступні індикатори, що означають виробничий потенціал компанії: показник зносу, оновлення.

Коефіцієнт зносу обраховується як співвідношення зносу до балансової вартості.

$$K_{\text{зоz}} = \frac{\text{сума зносу основних засобів}}{\text{первісна вартість основних засобів}} \quad (2.10)$$

На початок 2021 року = 0,31.

На початок 2022 року = 0,34.

На початок 2023 року = 0,37.

Оцінка ліквідності компанії проводиться за даними балансу і дає можливість означити здатність компанії сплачувати власні поточні зобов'язання.

Оцінка ліквідності компанії проводиться методом оцінки індикаторів: показника покриття, показника швидкої ліквідності, показника абсолютної ліквідності.

Важливим індикатором платоспроможності компанії є показник покриття (Кп). Він розраховується співвідношенням усіх поточних ресурсів (за вирахуванням видатків наступних періодів) і короткотермінових зобов'язань та означає достатність обігових ресурсів компанії для погашення власних боргів упродовж року:

$$K_n = \frac{\text{вартість поточних активів}}{\text{короткострокові зобов'язання}} \quad (2.11)$$

На початок 2021 року = 4,66.

На початок 2022 року = 5,71.

На початок 2023 року = 5,93.

Кп - відображає скільки одиниць обігових ресурсів є на певну одиницю короткотермінових боргів.

Критичне значення Кп = 1. При Кп < 1 компанія має не ліквідний баланс. Значення Кп у границях 1-1,5 вказує на те що компанія своєчасно усуває борги.

Важливим індикатором ліквідності компанії є показник абсолютної ліквідності (Кл), який означає негайну готовність компанії ліквідувати короткострокові борги та обчислюється як співвідношення грошових ресурсів компанії і короткотермінових вкладень і вартості короткотермінових боргів:

$$K_l = \frac{\text{грошові кошти підприємства}}{\text{суми короткотермінових (поточних) зобов'язань}} \quad (2.12)$$

На початок 2021 року: 0,037.

На початок 2022 року: 0,036.

На початок 2023 року: 0,039.

Значення є достатнім в границях 0,2 - 0,35, а нижче 0,2 - це ознака неплатоспроможності. Тобто не нижче 20 % короткотермінових боргів мають бути швидко погашеними високоліквідними активами, а більше 35% не завжди варто, бо надмірний залишок ресурсів вказує на неефективне їх використання. Отже за рахунок високоліквідних ресурсів компанія може негайно погасити короткострокові борги тільки на 3,9 % на початок 2023 року та 3,6 % на початок 2022 року.

2.3. Аналіз платоспроможності і кредитоспроможності підприємства.

Кредитоспроможність позичальника оцінюється на основі декількох індикаторів, що означають доходність компанії, її платоспроможність, ліквідність, забезпеченість ресурсами. Вибір тих або решту індикаторів для аналізу кредитоздатності позичальника залежить від типу власності, сфери, характерних рис виробничо-фінансового функціонування. При оцінці кредитоспроможності суттєве значення надається обчисленню та оцінці показників що означають результативність вкладень в виробництво, ліквідність балансу, забезпеченість джерелами ресурсів.

Оцінка ліквідності супроводжується аналізом платоспроможності, що означає здатність компанії своєчасно та загалом виконати власні платіжні обов'язки, що появляються із кредитних і решту операцій грошового типу, що мають окремі строки сплати.

З цією ціллю розраховується показник „автономії” як відношення власних ресурсів компанії до підсумку балансу компанії та відображає питому вагу власних ресурсів усій сумі засобів, інвестованих в його діяльність:

$$K_{авт} = \frac{\text{вартість власного капіталу}}{\text{загальна сума засобів підприємства}} \quad (2.13)$$

На початок 2021 року: 0,79

На початок 2022 року: 0,66

На початок 2023 року: 0,83

Цей показник означає частину власних ресурсів в майні компанії, себто відображає незалежність компанії від зовнішніх джерел. Чим більшим є даний індикатор, тим більш грошово стійкою та незалежною від кредиторів є компанія, але потрібно щоб його значення було не нижче 0,5. Для України даний показник має бути не нижче 0,2. Коли вартість показника становить 1, то це значить, що власники загалом фінансують власну компанію.

Практикою засвідчено, що сума боргів не повинна перевищувати суму власних джерел. Чим більше значення показника, тим кращий фінансовий стан компанії - тим менша залежність від запозичених ресурсів.

Значення показників компанії зазначають те, що показник незалежності компанії більш як прийнятний, крім того на початок 2023 року, даний індикатор зріс на 0,17, причиною чого є довготерміновий кредит у банку, взятий компанією на протязі поточного року, що збільшило залежність компанії від запозичених джерел. Проте не звертаючи уваги на це показник автономності більший за критичне значення, що вказує на те, що сума боргів не більша за суму джерел фінансування (у границях нормативу).

Для оцінки економічної стабільності вираховують показник економічної сталості, який означає співвідношення власних і позикових ресурсів.

$$K\phi c = \frac{\text{сума власних коштів підприємства}}{\text{сума позичкових коштів підприємства}} \quad (2.14)$$

На початок 2022 року: 3,01.

На початок 2022 року: 1,97.

На початок 2023 року: 4,71.

Перевищення власних ресурсів над позичковими свідчить, що суб'єкт господарювання має прийнятну величину економічної стабільності та відносно незалежний від запозичених джерел. Нормативне значення має бути більше 1. З цього підрахунку зрозуміло, що у зрівнянні із 2022 роком є зростання на 2,7.

Для розв'язання проблеми щодо забезпечення компанії активами обчислюється показник забезпеченості власними активами (Кзк). Цей показник обчислюється як відношення вартості оборотного капіталу до вартості обігових ресурсів компанії та відображає забезпеченість компанії власними оборотними активами.

$$K_{zk} = \frac{\text{величина чистого оборотного капіталу}}{\text{величина оборотних активів підприємства}} \quad (2.15)$$

На початок 2021 року: 0,72.

На початок 2022 року: 0,78.

На початок 2023 року: 0,82.

Значення має бути більше 0,1. В 2022 році даний індикатор позитивний, що говорить про забезпеченість компанії активами.

Коефіцієнт фінансування обчислюється як співвідношення залучених і власних ресурсів та означає залежність компанії від залучених засобів.

$$K_{\phi} = \frac{\text{вартість залучених активів}}{\text{вартість власних активів}} \quad (2.16)$$

На початок 2021 року: 0,34.

На початок 2022 року: 0,32.

На початок 2023 року: 0,21.

Значення повинно знижуватися, що і відбувається.

Коефіцієнт маневреності ресурсів (K_m) відображає, яка частка власних ресурсів використовується для фінансування поточного функціонування, себто вкладена у обігові засоби, а яка є капіталізованою.

Коефіцієнт маневреності обраховується як оборотні ресурси до власного капіталу.

$$K_m = \frac{\text{вартість чистого оборотного капіталу}}{\text{вартість власного капіталу}} \quad (2.17)$$

На початок 2021 року: 1,2.

На початок 2022 року: 1,1.

На початок 2023 року: 1,11.

Цей індикатор має зростати, бути більше 0. Як ми бачимо він знизився у 2022 році. Проте, увесь власний капітал компанії інвестований у обігові активи, себто застосовується для фінансування поточного функціонування.

Теоретичне значення показника маневреності становить 0,4-0,6 та має змінюватися у залежності від складу ресурсів. Отже компанії варто змінити склад власних ресурсів, себто зменшити інвестування у обігові активи, та наростити фінансування (оновлення) основних засобів.

Компанія є платоспроможною, якщо її загальні ресурси більші за поточні. Нездатність компанії реалізувати вимоги позичальників з оплати товарів, платежів до бюджету в зв'язку із перевищенням боргів над вартістю активів і решту ресурсів означає її не платоспроможність. Кредитоспроможність компанії - це наявність передумов для одержання компанією кредиту та здатності повернути його у всьому обсязі і у встановлений строк.

Кредитоспроможність компанії аналізують за трьома групами індикаторів:

- за значенням показників (економічної стабільності, обіговості ресурсів, рентабельності);
- за індикаторами руху грошових ресурсів від економічної і інвестиційної діяльності;

- за індикаторами аналізу ділового середовища компанії (форма власності, тип функціонування).

Коефіцієнт незалежності:

$$K_H = \frac{\text{III розділ пасиву} + \text{IV розділ пасиву форми №1 або форми №1м}}{\text{I розділ пасиву форми №1 або форми №1м}} \quad (2.18)$$

На початок 2021 року: 0,34.

На початок 2022 року: 0,47.

На початок 2023 року: 0,21.

Коефіцієнт забезпеченості активами. Показник, який означає величину забезпеченості компанії джерелами формування обігових ресурсів компанії, себто він відображає скільки власних джерел обігових ресурсів компанії припадає на одиницю ресурсів.

$$BOK = \frac{\text{I розділ пасиву} - \text{I розділ активу форми №1 або форми №1м}}{\text{II розділ активу форми №1 або форми №1м}} \quad (2.19)$$

На початок 2021 року: 0,10.

На початок 2022 року: 0,42.

На початок 2023 року: 0,40.

Нормальним є такий стан коли показник більший 0,1. Це значить, що обігові активи, які є у компанії, покриваються власними та прирівняними до них джерелами. Зростання показника забезпеченості значить, що у компанії є надлишкові джерела створення обігових ресурсів.

Висновки до розділу 2

1. Обсяг виробництва, його результативність обумовлюють величину, склад і структуру фінансових активів компанії. В власну чергу, від

вартості фінансових активів залежить ріст вироблення продукції і соціально - економічний розвиток компанії. Наявність фінансових активів, їх раціональне використання визначають фінансове благополуччя компанії: платоспроможність, ліквідність, економічну стійкість.

2. Вартість запасів компанії постійно зменшується. Можна стверджувати, що виробничий цикл компанії в часі не є стійким, а отже потрібно здійснити ряд міроприємств щодо його нормалізації.

3. Дебіторська заборгованість компанії збільшується. Це вказує на те, що споживачі товарів компанії невчасно розраховуються за реалізовані товари і надані послуги. Підприємству варто диверсифікувати склад дебіторів, лише таким чином можна зменшити вартість боргу перед компанією.

4. Кредиторська заборгованість знижується, що вказує на те, що компанія активізує власні дії по розрахунках із боргами.

5. Дохід компанії упродовж 3 років постійно змінюється та його величина не є стійкою. Це вказує на те, що компанії не вдається на стійкому рівні утримувати величину продажу, видатки на виробництва товарів і ціну на продукцію. Потрібно прийняти ряд заходів щодо нормалізації власних видатків, бо за ринкових умов управляти доходом можна тільки змінюючи витрати і обсяг випуску і продажу товарів.

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Методи оптимізації структури активів компанії.

Структура ресурсів відзначається співвідношенням власних та позикових ресурсів, що застосовуються компанією у ході економічної діяльності. Використання власного капіталу компанією має власні позитивні сторони і деякі проблеми.

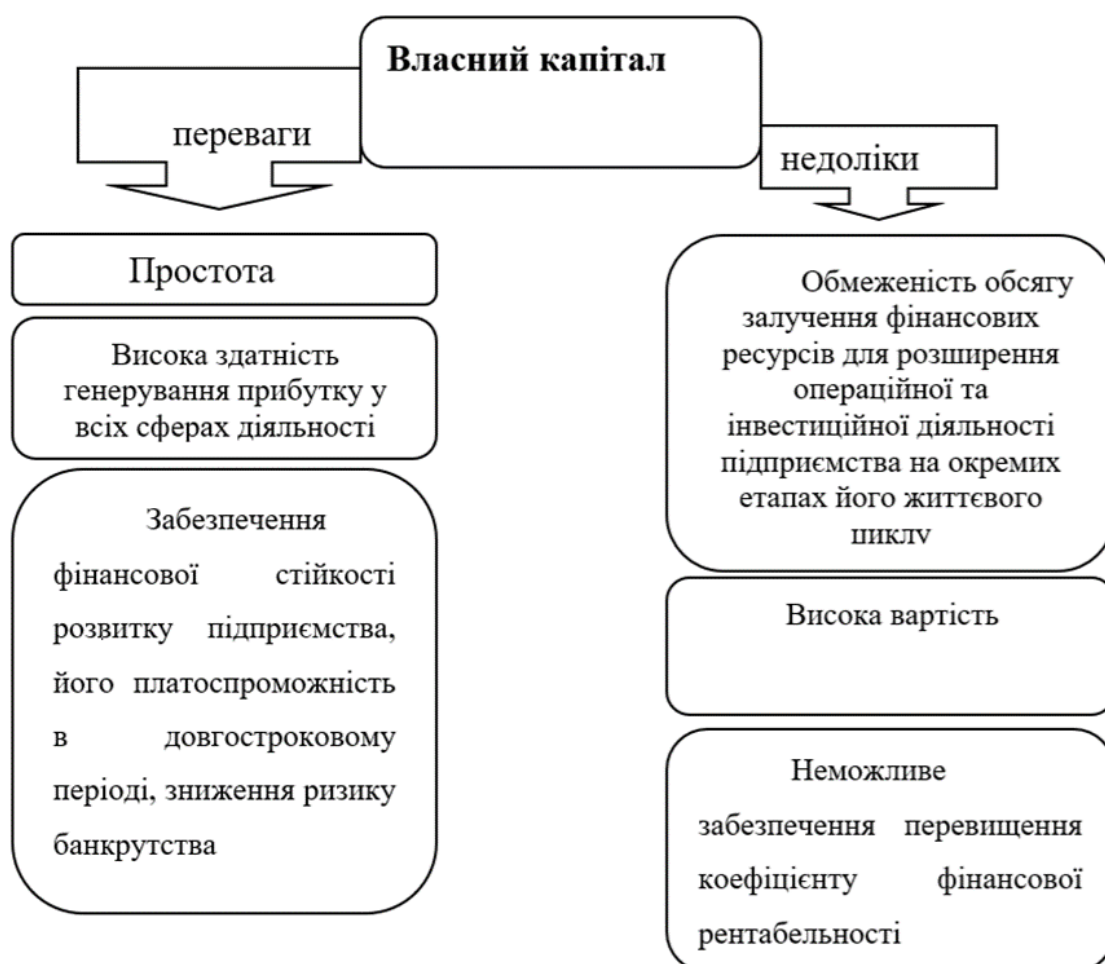

Рис.3.1. Особливості використання капіталу[5]

Таким чином, найбільш стійкою є компанія, яка використовує тільки власний капітал, бо показник автономії у такому випадку аналогічний одиниці. Проте швидкість розвитку подібних компаній лімітована, бо наявний капітал не дає можливості накопичити необхідної додаткової величини ресурсів у періоди позитивної кон'юнктури ринку.

Всі типи позичкових ресурсів, що використовуються компанією із фінансовими боргами, належать до погашення в сплановані терміни.

Рис. 3.2. Особливості використання позичкового капіталу[5]

Так, максимальне зростання економічної прибутковості функціонування і фінансовий потенціал розвитку має компанія, яка використовує позичений капітал. Проте в такої компанії є більший фінансовий ризик і загроза банкрутства, бо вона залежать від ваги позичених ресурсів, матеріальних активів у всій структурі ресурсів компанії.

Таблиця 3.1.

Порівняння результативності використання капіталу

Власний капітал	Позичковий капітал
Повне або обмежене право голосу, яке залежить від змісту установчих документів	Відсутнє право голосу
Право на відшкодування кредитів виникає тільки після виконання зобов'язань з позикового капіталу	Має беззаперечне право вимагати відшкодування кредиту згідно з умовами, записаними у фінансових документах
Виплати здійснюються у вигляді відсотків або дивідендів тільки у тому випадку, якщо підприємство приносить прибуток	Виплата передбачених в позикових обов'язках відсотків обов'язкова незалежно від результатів господарської діяльності

Як бачимо, склад ресурсів компанії означає величину та ефекти не тільки від фінансової, але і операційної і інвестиційної діяльності. Він здійснює вплив на показник прибутковості усіх ресурсів і в тому числі власних (себто, на величину економічної і фінансової прибутковості компанії), встановлює систему показників економічної стабільності і платоспроможності (себто, величину основних фінансових ризиків) та у підсумку формує співвідношення ступеня рентабельності і ризику у процесі розвитку компанії.

Структура ресурсів являє собою співвідношення між складовими ресурсів компанії. Вона містить суттєве значення як у практичному, так і у теоретичному аспектах. Першим етапом розвитку теорії ресурсів є гіпотеза, висунута у 1958 році американськими економістами, згідно до якої склад ресурсів не має безпосереднього впливу на вартість.

Вчені прийшли висновку, що ринкова вартість компанії не залежить від структури капіталу. На їх думку, вартість ресурсів компанії розраховується тільки потоком її доходу, який, у власну чергу, повністю залежить від проведених інвестицій. Ринкова вартість представляє собою нормалізацію

очікуваних грошових потоків із урахуванням ризику. Загальна вартість аналогічна вартості ресурсів і наявного боргу.

$$V_0 = V_{C0} + D_0 \quad (3.1)$$

В зв'язку із цим до економічного менеджменту вводиться поняття леверидж. Під даним терміном мається на увазі склад активів із використанням залучених ресурсів в формі позичок, а теж реалізація привілейованих акцій для утворення активів компанії. Фінансовий леверидж є цінним показником під час формування структурної політики управління ресурсами.

Модель складу ресурсів відображає: коли вартість наявних боргів компанії зростає за результатами фінансового левериджу компанії, то на таку ж вартість зменшується вартість оплачених активів. Таким чином, на вартість активів їх склад не здійснює вплив. Вартість не зростає у тому випадку, коли компанія профінансує розвиток на 100 процентів в борг чи, навпаки, лише оплаченим капіталом. Економісти запроваджують систему арбітражу, себто визначення різниці в вартості ресурсів на двох різнорідних ринках. Вони дійшли висновку, що вартість активів кількох компаній, що мають різну структуру ресурсів є рівною.

У іншому випадку вкладники продавали б активи тієї компанії, вартість, ресурсів якої нижча, та, навпаки, придбали б активи компанії, вартість капіталу якої є більшою. Але процеси економіки такі, що ціни на різнорідних ринках урівноважуються із-за намагання вкладників отримати значний дохід. На практиці усі компанії сплачують державні податки. В даному випадку склад ресурсів є цінним чинником. Теоретично оптимальним варіантом є склад ресурсів, що складається на 100 відсотків із боргу, бо проценти по боргу звільняються від податків, а увесь дохід, незалежно від того або він розподіляється, оподатковується.

Будь-яка із фірм, як значна, так та дрібна, може увійти у смугу фінансових проблем, що за окремих причин призведуть до банкрутства. В таких випадках компанія проводитиме витрати, направлені на ліквідацію фінансових невдач. Особливо високими є видатки, зв'язані із банкрутствами.

Фінансові потрясіння проходять у тих випадках, коли компанія має значний борг. Фірма зі структурою ресурсів, у якому висока питома вага боргів, є неспроможна виплатити борг. Вона втрачає ліквідність та змогу одержати нові позички для покращання економічного стану. Фірми без боргів чи із малими боргами, не мають мати серйозних фінансових проблем. Із даного положення роблять висновок, що чим більше компанія застосовує для фінансування власної діяльності позички, тим вищими є видатки, пов'язані із боргами, тим більша змога зменшення прибутків, що тягне за собою економічні потрясіння та тим вища імовірність росту видатків, пов'язаних із виходом із кризового стану.

Ріст імовірності фінансових потрясінь зменшує поточну вартість компанії та нарощує її очікувані втрати.

На початку 60-х періодів Гордон Дональдсон сформував ряд положень, що могли б застосовувати управляючі корпорацій у період формування фінансових рішень. Вони полягали у наступному.

По-перше, компанії мають спочатку застосовувати внутрішні форми фінансування: нерозподілений дохід і амортизацію. По-друге, при оцінці питомої частини доходу, що направляється на оплату відсотків, потрібно виходити із можливостей наступних інвестицій і наступних грошових потоків. За нормальних умов частина доходу, що розподіляється, має бути на рівні, щоб сформувати фінансування вкладень за рахунок нерозподіленого доходу і амортизації. По-третє, відсотки характеризуються стабільністю у короткотерміновому періоді, себто їх неможливо суттєво зменшити чи наростити. Отже компанія у будь-якому періоді залежно від існуючих грошових потоків та можливостей інвестування має користуватися додатковими фондами чи поповнювати їх. По-четверте, якщо з'являється потреба в залученні

запозичених джерел, то має бути визначена дана послідовність: позички, випуск облігацій та лише у останню чергу випуск акцій.

На основі зрівняння різних теорій розвивається теорія, що називається у літературі теорією асиметричної інформації. Дана теорія базується на тому, що менеджер компанії має повніші дані, за інвесторів. Субординація джерел відвертала керівництво компанії від досягнення головної цілі - раціоналізації капітальної вартості. Процес формування рішень базується на показниках нерозподіленого доходу (верхня планка) та випуску нових облігацій. Альтернативна теорія передбачала, що усі учасники формування рішень мають однакові дані, та будь-які зміни у доході від операційного функціонування компанії є випадковими. Отже менеджери компанії мають інформувати про власні дії решту учасників. Коли наступні рішення приносять добрі новини, то інвестори будуть платити за акції компанії більше.

Економісти зазначають, що, коли організація проводить випуск акцій чи розширює вкладення і нарощує відсотки, ціна її акцій на ринку збільшується. З іншого боку, коли відсотки зменшуються чи вкладення скорочуються, а корпорація залучає нові залучені форми фінансування, то ціна її акцій зменшується. Необхідно підкреслити, що зменшується ціна переважно звичайних акцій чи зобов'язань, які конвертуються, порівняно із боргом чи привілейованими акціями. Це означається тим, що компанії випускають акції, в власні "кращі часи", себто коли вони очікують на вищу ціну, ніж власна оцінка вартості ресурсів компанії.

Важливим питанням у управлінні фінансами компанії є визначення ефективного складу ресурсів. Кожна компанія хоче досягти раціонального співвідношення між джерелами фінансування, бо склад ресурсів здійснює вплив на її вартість. При розробці політики у сфері складу ресурсів керівники компанії ставлять перед собою окрему ціль. Вона є в зростанні частини боргу, якщо потрібні ресурси краще купити у кредит. В решту випадках компанія надасть перевагу фінансуванню збільшення власного капіталу методом випуску акцій. В

зв'язку із цим суттєве значення має індикатор - леверидж, себто використання позичок чи акцій для створення активів компанії.

Фінансовий леверидж компанії містить окремі границі. Зростання боргів пов'язане із наступним збільшенням процентних платежів та зростанням видатків; по-друге, із поверненням кредитів та погашенням облігацій у окремі строки, що за зміни кон'юнктури ринку мають різко знизити ліквідність компанії. Індикатором тут є показник заборгованості. Політика компанії у сфері випуску акцій, себто зростання питомої частини оплачених ресурсів, теж містить ліміти. Додаткова емісія акцій може визвати заперечення власників, тому що нові акції можливо зменшать доход та дивіденди; по-друге, привести до проблем на зборах акціонерів; по-третє, наростити вартість капіталу. З цього варто сформулювати висновок, що основна ціль політики компанії у сфері складу ресурсів є у забезпеченні раціональності: за найнижчої вартості ресурсів досягти нормалізації відсотків та надходжень, піддержуючи ліквідність на значному рівні. Розрахунок складу ресурсів пов'язаний із питанням: у яких формах використовувати залучені джерела? В зв'язку із цим інтерес має формування трендів. Слід зазначити, що упродовж 60-80-х років склад джерел часто модифікувався. Частка запозичених джерел мала тренд до росту за рахунок власних активів. Американські вчені пояснюють цей стан зменшенням рентабельності корпорацій.

Доходність, зокрема, американських компаній (дохід до сплати податків в відсотках до доходу за мінусом плати по факторах) зменшилася за останні десятиріччя. Дана обставина визначила основні задачі економічної політики фірм, а саме підтримка окремої величини питомої частини акціонерів в доході. Отже питання складу ресурсів, а також складу боргу за термінами набувають дуже істотного значення.

Частка позичок в базових фінансових фондах компаній збільшується. Відношення оплачених ресурсів до показника боргу (оплачений капітал на

одиницю загального борту), зокрема, у американських підприємствах постійно зменшується.

Варто звернути увагу на ріст короткотермінового боргу у складі боргів - чинник, що постійно мають приймати до уваги керівники організацій під час оцінки питань ліквідності. Відношення короткотермінового боргу до усієї вартості пасивів корпорацій суттєво зросло. Вибір короткотермінових боргів припадає на періоди економічного циклу із значними ставками процентів на довготерміновий борг, коли постає питання про випуск акцій. Ріст короткотермівової заборгованості пов'язаний теж із інфляцією, коли позичальники хочуть не ризикувати.

Фінансисти відмічають, що закордонні компанії упродовж 60-80-тих років здійснювали більш ризиковану політику із точки зору ліквідності боргу та виплат процентів по боргах. Ріст питомої частини боргів як короткотермінових, так і довгострокових, відбувався більшими темпами у час економічного піднесення. Інвестиційний бум супроводжується збільшенням боргів фірм.

Фінансування за рахунок зростання боргів під впливом інфляції і очікування майбутнього росту цін, невпевненості у сталості отримуваних надходжень веде до зростання ціни ресурсів. Ставки процентів по боргах зростають.

З іншого боку вдале використання боргових зобов'язань веде до великих поточних прибутків, а у майбутньому до зростання вартості акцій.

Податкова стратегія теж здійснює вплив на оцінку складу ресурсів. Введення у дію податкових пільг, зокрема вилучення із оподаткування процентів по боргах, робить потрібним використання боргів.

Незважаючи на ріст боргів і зростання ризику, частина відсотків у отриманому доході фірм в 60 - 80-ті роки була на значному рівні. Компанії намагаються піддержувати постійно значні відсотки, як у роки високих прибутків, так та у кризові періоди. Цей чинник формував значні ціни на акції та надавав доступ до фінансових ринків.

В новітніх реаліях до індикаторів економічного стану варто відноситись дуже вдумливо та критично. Це означено такими факторами: по-перше, у значній кількості випадків фінансова звітність містить незначну якість формування; по-друге, об'єктивний ринковий аналіз ресурсів компанії можна одержати лише по відношенню до значних компаній; по-третє, на економічну діяльність компаній значний вплив мають індикатори не економічного типу. Отже компаніям варто враховувати решту критеріїв можливості появи економічної кризи, такі як зростання собівартості товарів, зменшення ефективності роботи, неритмічність вироблення продукції, втрата клієнтів і покупців товарів, постійне не виконання зобов'язань перед вкладниками, позичальниками.

3.2. Напрямки підвищення ефективності управління капіталом

Менеджмент процесів утворення та використання централізованих та децентралізованих активів, що формуються для опосередкування розподільних відносин на усіх етапах суспільного відновлення, формує суть економічної діяльності як країни у загалом, так певних суб'єктів господарювання. З точки зору оцінки економічного функціонування як загальної функції та її границь суттєве значення має те, що тлумачиться під терміном “ економічні активи ”.

Є таке тлумачення фінансових активів: "Це група активів грошових ресурсів , що перебувають у управлінні країни, компаній та установ; формуються у ході розподілу суспільного продукту та національного доходу".

Формування активів проводиться за рахунок власних і прирівняних до них ресурсів, мобілізації активів на ринку та надходження ресурсів від фінансової та банківської системи.

Первісне утворення фінансових ресурсів в компаніях проводиться у момент їх заснування, коли формується статутний фонд. Його джерела залежать від організаційно-правового типу господарювання: акціонерний капітал, внески,

галузеві економічні активи, довготерміновий кредит, бюджетні ресурси. Вартість статутного капіталу відображає величину тих ресурсів - основних та обігових, що вкладені у процес виробництва.

Підвищити результативність використання обігових ресурсів - це значить одержати якомога більшу величину продажу товарів на кожную вкладену гривню обігових ресурсів.

Внутрішня оцінка складу джерел фінансування пов'язана із оцінкою можливих варіантів фінансування функціонування компанії. При цьому основними критеріями відбору є умови залучення позичкових ресурсів, їх "ціна", рівень ризику, можливі напрямки використання і т.д.

В загальному випадку поза організаційно-правовими видами та типами власності, джерелами утворення активів будь-якої компанії є власні та позикові ресурси.

Важливим питанням у оцінці складу джерел ресурсів є оцінка системи самофінансування компанії та раціональності співвідношення власних та позикових ресурсів.

Використання позичкових ресурсів надає змогу компанії оплатити термінові борги, а теж є засобом розширення власного функціонування. При цьому потрібно зважувати, що використання певних типів позикових ресурсів мають для компанії різну вартість. У звичному порядку відсотки за управління позичковими активами виплачуються постійно. Платежі по банківських відсотках відносяться на собівартість товарів та на чистий дохід.

Однією із базових умов стабільного економічного стану компанії є надходження грошових ресурсів, що надає можливість покриття поточних зобов'язань. Відсутність мінімально потрібного накопиченого запасу грошових ресурсів вказує на економічні труднощі компанії. Надмірна величина грошових ресурсів вказує на те, що дійсно підприємство має збитки, пов'язані із інфляцією та знеціненням коштів. В зв'язку із цим з'являється потреба провести оцінку раціональності менеджменту грошових активів в компанії.

Оцінка грошових потоків пов'язана із означенням факторів, що вплинули на зростання (зниження) припливу грошових ресурсів і зростання (зниження) їх відпливу. Її можна проводити як за довготерміновий час (ряд періодів), так та за короткостроковий. Така оцінка містить загальний інтерес, коли буде проведена упродовж часу, що окреслює окрему стадію у функціонуванні компанії, зокрема, із моменту формування, випуску нових товарів, закінчення реконструкції.

Оцінка потоків грошових ресурсів має відбуватися як на основні звітних, так та прогнозованих індикаторів (платіжного календаря). При цьому останні є одночасно важелем менеджменту грошових потоків. Це реалізується методом контролю за відповідністю їх реального руху до прогнозованих показників і прийняттям потрібних коригуючих міроприємств.

Першим індикатором появи фінансових проблем є тренд зниження питомої частини грошових ресурсів у структурі оборотних ресурсів компанії при зростаючому обсязі його поточних боргів. Отже щомісячна оцінка співвідношення грошових ресурсів та найбільш термінових боргів (строк яких завершується у поточному місяці) має надати точні дані про надлишок (недостачу) грошових ресурсів в компанії.

Для обчислення вартості середнього обороту варто використовувати кредитовий обіг за час, що оцінюється, по рахунку "Поточні рахунки" беручи до уваги, що багато компаній провадять безготівкові розрахунки з власними контрагентами, а видача грошових ресурсів (зокрема, заробітна плата робітників чи оплата господарських видатків) передбачає їх попереднє отримання у банку.

Відкриття окремих рахунків у банку і їх використання за рахунок своїх ресурсів теж пов'язане із перерахуванням ресурсів із поточного рахунку на певні спеціальні рахунки. В таких випадках використання для обчислення вартості обігу вартості кредитових оборотів по рахунках призвело б до подвійного рахунку та, як наслідок — до суттєвого викривлення показника обіговості грошових ресурсів в компанії. Проте, якщо в компанії велика частка розрахунків проходить через касу чи створення окремих рахунків проводиться на позиковій

базі, себто вартості, вказані втрати грошових ресурсів мають бути додані до вартості кредитового обігу.

Щоб оцінити реальний рух грошових ресурсів компанії, оцінити синхронність приходу та використання грошових ресурсів, а теж поєднати вартість одержаного фінансового ефекту зі станом грошових ресурсів в компанії, потрібно вирізнити та провести аналіз усіх напрямків приходу (припливу) грошових ресурсів, а теж їх вибуття (відпливу).

Отже, формування "Звіту про рух грошових коштів" із певними аналітичними висновками дійсно є основною формою аналізу руху грошових потоків в компанії.

Зазначені напрямки руху грошових ресурсів прийнято розглядати у розрізі основних базових типів діяльності.

Як вже зазначалось, оцінка руху грошових ресурсів проводиться прямим та непрямим методами. Відмінність в застосуванні прямого і непрямих методів стосується тільки форм операційного функціонування.

Оцінка грошових ресурсів прямим методом надає змогу провести оцінку ліквідності компанії, бо ретельно розкриває рух грошових ресурсів на рахунках, що дає змогу робити оперативні висновки щодо достатності ресурсів для сплати по поточних зобов'язаннях, а теж про змогу реалізації інвестиційної діяльності.

В той же час дана форма містить значний недолік, бо не розкриває взаємозв'язок отриманого економічного ефекту та зміни вартості грошових ресурсів на рахунках компанії. Тому потрібно означити причину можливих розбіжностей. З цією ціллю здійснюється оцінка руху грошових ресурсів непрямим методом. Оцінку варто починати із аналізу тих змін, що відбулися в структурі ресурсів і капіталу компанії. Далі варто означити: як зміни по кожному активу вплинули на стан ресурсів компанії та величину чистого доходу.

Зрозуміло, що зниження боргів призведе до зростання реального припливу грошових ресурсів. Це значить, що у цьому випадку різниця між вартістю

наявних у підприємства боргів на початок та кінець певного періоду часу має бути додана до чистого доходу.

Оцінюючи борги компанії потрібно відзначити що вони збільшуються, що веде до зниження фінансових доходів, а отже і загального доходу компанії.

Вплив на дохід від операцій, пов'язаних із придбанням товарно-матеріальних активів, відзначається тим, що зростання залишків додається до чистого доходу.

Операції мають окремий механізм здійснення впливу на рух ресурсів. Коли залишок по зобов'язаннях у поточному періоді зростає, то це значить, що заплачено меншу суму, за показану в витратах (собівартість продажу завищена) та сума зростання має бути добавлена до доходу. Коли сальдо знижується, по боргах було заплачено більше, за вказану у інформації про фінансові результати, та сума зниження має виключатися із вартості чистого доходу.

Загальний вплив означених процедур, що змінюють вартість доходу, має призвести до зміни грошових ресурсів.

Узагальнюючі дані про рух грошових ресурсів в компанії дають змогу керівництву компанії здійснювати контроль поточної платоспроможності компанії, приймати негайні рішення по її стабілізації, здійснювати оцінку змоги реалізації додаткових вкладень.

Акціонери, маючи дані про рух грошових потоків в установі, мають здійснювати оцінку, наскільки стійким є фінансовий стан компанії, у яку вони вклали власні ресурси, більш обґрунтовано підійти до формування політики розподілу та використання доходу.

До базових формалізованих методів оцінки грошових потоків включається і обрахунок певних показників, серед яких вирізняють:

$$КД_{чгп} = \frac{ЧГП}{ОБ + \Delta Z_{тм} + D_y} \quad (3.7)$$

де :

КД_{чгп} коефіцієнт достатності чистого грошового потоку;

ОБ - сума виплат основного боргу;

$\Delta Z_{тм}$ — сума приросту запасів;

D_y - сума дивідендів.

$$КЛ_{гп} = \frac{ПГП - (ГА_K - ГА_П)}{НГП} \quad (3.8)$$

де :

КЛ_{гп} - коефіцієнт ліквідності грошового потоку;

ПГП — сума валового позитивного грошового потоку;

ГА_к — сума залишку грошових активів;

ГА_п — сума залишку грошових активів підприємства на початок періоду;

НГП - сума валового негативного грошового потоку.

$$КЕ_{гп} = \frac{ЧГП}{НГП} \quad (3.9)$$

де :

КЕ_{гп} — коефіцієнт ефективності грошового потоку.

$$КР_{чгп} = \frac{ЧГП - D_y}{\Delta PI + \Delta \Phi I_d} \quad (3.10)$$

де :

$KP_{\text{чгп}}$ - коефіцієнт реінвестування чистого грошового потоку;

D_y — сума дивідендів;

ΔPI — сума приросту реальних інвестицій;

ΔFI_d — сума приросту довгострокових фінансових інвестицій.

За результатами оцінки грошових потоків фінансовий менеджер має одержати відповідь на базові питання: звідки надходять грошові ресурси, яка вартість кожного джерела та на які цілі вони застосовуються. Висновки варто робити як загалом по компанії, так по кожному типу діяльності: операційна, фінансова і інвестиційна. На цій основі робляться висновки про форми та про формування для кожного виду функціонування необхідних грошових активів. В результаті формуються рішення із питань нарощення ресурсів, форм оплати зобов'язань, оптимальності отримуваного доходу.

Висновки до розділу 3

1. Вартість ресурсів компанії характеризується тільки потоком її доходу, який залежить від інвестицій. Вартість - це капіталізація грошових потоків із урахуванням величини ризику.

2. Запропонована модель менеджменту структури ресурсів зосереджує увагу на тому, що якщо вартість боргів компанії зростає за використання левериджу, то відповідно на аналогічну вартість знижується ринкова вартість оплачених ресурсів.

3. В новітніх умовах компаніям для результативного менеджменту фінансових активів варто застосовувати такі управлінські рішення.

По-перше, вони мають використовувати внутрішні форми інвестування: нерозподілений дохід і амортизацію.

По-друге, за проведення оцінки питомої частини доходу, що направляється на оплату відсотків, потрібно виходити із можливостей наступних інвестицій і наступних грошових потоків. За нормальних умов частина доходу, що розподіляється, має бути на такому рівні, щоб сформувати фінансування вкладень за рахунок нерозподіленого доходу і амортизації.

По-третє, відсотки характеризуються стабільністю, особливо у короткотерміновому періоді, себто їх неможливо суттєво зменшити чи наростити. Отже компанія, залежно від існуючих грошових потоків та можливостей інвестування, має користуватися внутрішніми джерелами і постійно поповнювати їх.

Якщо з'являється потреба в залученні запозичених джерел, то має бути визначена дана послідовність: позички, випуск облігацій та лише у останню чергу випуск акцій.

ВИСНОВКИ

За період, що пройшов від початку реформування економіки суттєвою мірою змінилися умови функціонування її складових. Зокрема це пов'язано із появою значного числа компаній, сформованих на недержавних формах власності, суттєвою зміною ціноутворення, оподаткування, суттєвим розвитком інфраструктури у галузі грошово - кредитних відносин.

Ринкові відносини потребують від підприємств вміння ефективно накопичувати та застосовувати фінансові активи. Бо господарська діяльність будь-якої компанії являє собою постійну зміну форм обігу інвестованого власного та залученого капіталу.

Коли мова ведеться про компанію, то її фінансові активи спочатку є в монетарній формі, далі вони інвестуються в засоби та предмети праці, що дає можливість ресурсам компанії перетворитися в незавершене виробництво, далі в готову продукцію; після реалізації одразу ж інвестований капітал формується в монетарній формі та знову інвестується в наступний кругообіг.

Результативність функціонування компанії залежить передусім від того, відповідають або не відповідають економічні рішення можливості отримання успіху на ринку.

Фінансові активи є матеріальною основою фінансових відносин, що дає можливість виокремити фінанси із групи решту економічних категорій, жодна із яких не визначається матеріальним носієм.

Дана особливість типова для фінансів будь-якої фінансової групи, але у кожній із них використовуються різні типи і форми формування і використання фінансових активів. Отже запровадження у науковий обіг поняття " економічні ресурси " дає можливість точніше означити об'єкт фінансового планування і розрахунків, і за його сприянням обґрунтувати типи і форми впливу фінансів на відновлювальний процес.

Тут варто означити таку залежність: фінанси як група економічних відносин мають власне пряме відображення у фінансових активах, формою обігу яких є фонди. Таким чином, процес формування і використання фондів фінансових активів є об'єктом економічного планування і розрахунків та наукових досліджень.

При оцінці фінансових активів компанії означаються такі поняття:

- чистий дохід чи виручка від продажу продукції;
- валовий дохід чи збиток;
- дохід від операційної діяльності;
- дохід від поточної діяльності;
- фінансовий дохід.

Принципи фінансів компаній єдині для усіх типів та форм підприємницьких структур. Але у організації фінансів, складі форм фінансових активів, розподілі і застосуванні одержаного доходу, розрахунків із бюджетом є окремі відмінності. Ці відмінності зв'язані формою власності, типом діяльності, технічними рисами процесу виробництва товарів, реалізації робіт і надання послуг.

Головною ціллю менеджменту прибутку є формування максимізації добробуту власників компанії. Виходячи із даної головної цілі, менеджмент прибутку повинен розв'язувати такі базові задачі:

1. Реалізація максимізації величини формованого доходу, що є відповідним ресурсному потенціалу компанії та ринковій кон'юктурі. Ці задачі реалізуються методом раціоналізації складу активів компанії і формування їх результативного використання.

2. Формування ефективної пропорційності між ступенем формованого доходу та припустимим ступенем ризику. Як уже зазначалося, між цими двома індикаторами є прямо пропорційний зв'язок.

3. Реалізація значної якості формованого доходу. В ході утворення доходу компанії мають бути у загальну чергу реалізовані резерви зростання за рахунок

основної діяльності та реального вкладення, що формують базу перспективного розвитку компанії. В межах основної діяльності основна увага має бути надана формуванню росту доходу за рахунок збільшення величини виробництва продукції і освоєння новітніх перспективних її типів.

4. Реалізація необхідної величини доходу на інвестований капітал засновниками компанії. Ця величина має бути не меншою за середню норму рентабельності на ринку капіталів при потребі погасити значний підприємницький ризик, зв'язаний зі особливостями діяльності компанії, а також й інфляційні витрати.

5. Реалізація достатньої величини фінансових активів за рахунок доходу згідно до завдань розвитку компанії у майбутньому періоді.

6. Досягнення стійкого росту ринкової вартості компанії. Ця задача покликана гарантувати максимізацію заможності власників в майбутньому періоді. Темп росту ринкової вартості у великій мірі означається ступенем капіталізації доходу, одержаного компанією в поточному періоді.

Оцінка підприємства дала можливість сформулювати такі висновки. Вартість основних активів компанії постійно змінюється. Це вказує на те, що частка наявних в управлінні активів компанії упродовж оцінюваного часу була реалізованою, бо компанією не використовувалася. Компанія звільнилася від основних активів, що не приймали участі в виробничих процесах та змінила власний склад ресурсів.

Так на початок 2022 року по відношенню до минулого року вартість основних засобів зменшилася до 96 відсотків, 2023 року – 94 %. Співвідношення зносу до початкової вартості основних активів на початок 2021 року склало 0,3, 2022 року – 0,31, 2023 року – 0,32.

Вартість фінансових вкладень постійно зростає, що вказує, що компанія спрямовує свої ресурси в економічну сферу. Так на початок 2022 року вартість вкладень підвищилася до 202 тис.грн, 2023 року – 71 тис.грн. Приріст на початок 2022 року склав 11,7 %, 2023 року – 37 відсотків.

Вартість запасів компанії постійно зменшується. Так на початок 2022 року їх вартість до минулого року зменшилася на 8 тис.грн, що формує 97,9 %, 2023 року – на 28,2 тис.грн., що формує 92,7 відсотків до минулого року. Вартість незавершеного виробництва коливається. Оскільки дані для оцінки формувалися на початок року, то варто стверджувати, що виробничий цикл компанії в часі не є стійким, а отже потрібно здійснити ряд міроприємств щодо його стабілізації. На початок 2022 року вартість незавершеного виробництва до минулого року зменшилася на 10,2 тис.грн, що формує 79,7 %, 2023 року – зросла на 16,1 тис.грн., що формує 140 відсотків до минулого року.

Дебіторська заборгованість компанії теж збільшується. Це вказує, що споживачі товарів компанії невчасно розраховуються за реалізовані товари і надані послуги. Зростання дебіторської заборгованості веде до вилучення ресурсів із обігу компанії, а тому великий обсяг фінансових активів не може бути залучений у обіг та не надає компанії доходу. Все це погано впливає на економічні результати. Підприємству варто диверсифікувати склад дебіторів та лише таким чином можна зменшити вартість боргів.

Для досягнення компанії беззбиткового стану потрібно одержувати такий дохід, який би покривав усі видатки, зв'язані із виробництвом. Проте для компанії потрібно крім беззбитковості одержувати дохід - фінансовий ефект функціонування.

Використання позичкових ресурсів надає змогу компанії оплатити термінові борги, а теж є засобом розширення власного функціонування. При цьому потрібно зважувати, що використання певних типів позичкових ресурсів мають для компанії різну вартість. У звичному порядку відсотки за управління позичковими активами виплачуються постійно. Платежі по банківських відсотках відносяться на собівартість товарів та на чистий дохід.

Однією із базових умов стабільного економічного стану компанії є надходження грошових ресурсів, що надає можливість покриття поточних зобов'язань. Відсутність мінімально потрібного накопиченого запасу грошових

ресурсів вказує на економічні труднощі компанії. Надмірна величина грошових ресурсів вказує на те, що підприємство має збитки, пов'язані із інфляцією та знеціненням коштів. В зв'язку із цим з'являється потреба провести оцінку раціональності менеджменту грошових активів в компанії.

Оцінка грошових потоків пов'язана із означенням факторів, що вплинули на зростання (зниження) припливу грошових ресурсів і зростання (зниження) їх відпливу. Її можна проводити як за довготерміновий час (ряд періодів), так за короткостроковий. Така оцінка містить загальний інтерес, коли буде проведена упродовж часу, що окреслює окрему стадію у функціонуванні компанії, зокрема, із моменту формування, випуску нових товарів, закінчення реконструкції.

За результатами оцінки грошових потоків фінансовий менеджер має одержати відповідь на базові питання: звідки надходять грошові ресурси, яка вартість кожного джерела та на які цілі вони застосовуються. Висновки варто робити як загалом по компанії, так по кожному типу функціонування: операційна діяльність, фінансова і інвестиційна. На цій основі робляться висновки про форми та формування для кожного виду функціонування необхідних грошових активів. В результаті формуються рішення із питань нарощення ресурсів, форм оплати зобов'язань, оптимальності отримуваного доходу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про господарські товариства» від 19 вересня 1991 р.
URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>.
2. Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18 вересня 1991 р.
URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>.
3. Антипенко Є. Інвестиційна привабливість як інструмент оцінки фінансово економічної діяльності. Економічний аналіз. 2011. Випуск 9. Частина 3. С. 23-26.
4. Антипенко Є. Методика аналізу та оцінки інвестиційної привабливості підприємств. Економічний аналіз. 2011. Випуск 9. Частина 3. С. 27-30.
5. Аранчій В. І., Томілін О.О., Дорогань-Писаренко Л. О. Фінансовий менеджмент: навч. посібник. РВВ ПДАУ, 2021. 300 с.
6. Бердинець М.Д., Довгань Л. П. Фінанси підприємств: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2018. 292 с.
7. Біляк Ю. В. Особливості фінансової безпеки с/г підприємства в загальній системі АПК. Агросвіт. 2019. № 3. С. 24-29.
8. Богінська Л.О. Визначення стратегії розвитку будівельного підприємства. Інфраструктура ринку. 2020. Вип. 39. С. 123-127.
9. Бровко Л.І., Бровко Є.І., Крижановський О.О. Формування фінансових ресурсів підприємств в умовах нестабільності. Економіка та держава. 2019. № 9. С. 57-63.
10. Брюховецька Н. Ю. Оцінка інвестиційної привабливості підприємства. Економіка промисловості. 2009. № 1. С.110-117.
11. Буднікова Ю.В. Інвестиційна привабливість як економічна категорія. Вісник Хмельницького національного університету. 2011. № 2. Т.1. С. 115 - 128.

12. Виговська О. А. Теоретичні підходи до визначення фінансового забезпечення перевезень громадським транспортом. Вісник ЖДТУ. 2018. № 1 (83). С. 111-115.
13. Войнаренко М. П., Рзаєва Т. Г. Ділова активність підприємств: проблеми аналізу та оцінки: монографія. Хмельницький: ХНУ, 2017. 284 с.
14. Войт Д. С. Методологічні підходи щодо ефективності розвитку житлово-комунального господарства міських агломерацій. Економіка та держава. 2020. № 5. С.127-132.
15. Глухова В. І., Кравченко Х. В. Вплив державної фінансової політики на діяльність с/г підприємств. Інфраструктура ринку. 2020. Вип. 39. С. 155-159.
16. Гончарук А. Г. Методичні аспекти прийняття варіативних інвестиційних рішень. Економіка України. 2011. № 6. С.78 - 85.
17. Гончарук А.Г. Інвестиційна привабливість промислового підприємства як об'єкт управління. Економіка харчової промисловості. 2011. №4. С.29- 33.
18. Горова О. А. Складові інвестиційної привабливості промислових підприємств. Економічний простір. 2008. №17. С.143-148.
19. Грідасов В. М. Вдосконалення системи оцінки інвестиційної привабливості підприємства з точки зору зовнішнього інвестора. Вісник Запорізького національного університету. 2010. №3(7). С.180-184.
20. Гурочкіна В. В., Будзинська М. С. Циркулярна економіка: українські реалії та можливості для промислових підприємств. Економічний вісник. Серія: фінанси, облік, оподаткування. 2020. Вип. 5. С. 52-64.
21. Гут Л. В. Пошук напрямів зниження витрат на підприємствах зв'язку (на прикладі Чернівецької філії ПАТ «Укртелеком»). Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки. 2018. Вип. 28. Ч. 1. С. 88-93.

22. Гуторов О.І. Оцінка інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств. Економіка АПК: Міжнародний науково виробничий журнал. 2009. №10. С. 69-73.
23. Дехтяр Н. А., Дейнека О. В., Голик Д. В. Оптимізація структури оборотних активів підприємства. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2018. Вип. 1 (12). С. 289-293.
24. Довбня С.Б. Методичні основи й напрямки реструктуризації підприємств у промисловості: Монографія. Дніпропетровськ: Наука й утворення, 2002. 312 с.
25. Дядін А. С. Техніка сценаріїв антикризового фінансового менеджменту підприємства. Соціальна економіка. 2019. Вип. 57. С. 18-24.
26. Єрмошкіна О.В. Формування джерел інвестиційних ресурсів підприємства в умовах розвитку фінансового ринку. Академічний огляд. 2001. № 2. С. 52-59.
27. Жигалкевич Ж. М., Кам'янська О. В. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 073 «Менеджмент». Київ : КПП ім. Ігоря Сікорського, 2022. 214 с.
28. Жукевич С. М., Рожелюк В. М. Фінансова стійкість підприємства в контексті сталого розвитку України. Світ фінансів. 2018. Вип. 4. С. 75-85.
29. Журавльова І. Фінансовий менеджмент у сучасному вимірі. *Acta Academiae Beregsasiensis. Economics*. 2023. Вип. 4. С. 188-204.
30. Журавльова Т. О. Формування фінансових ресурсів підприємства в умовах кризи. Економіка та держава. 2020. № 3. С. 42-45.
31. Задоя А.О. Мотиви міжнародної інвестиційної діяльності. URL: <http://ir.duan.edu.ua/bitstream/123456789/2474/1/6.pdf>
32. Захарін С. Стратегія підвищення інвестиційної привабливості економіки України для іноземного капіталу. Фінанси України. 2000. № 12. С. 87-94.

33. Захарова Н.Ю. Проблеми оцінки інвестиційної привабливості аграрних підприємств. Фінанси, банки, інвестиції. 2011. №3. С.76-80.
34. Злобіна К.С. Конкретизація змісту фінансового планування, його цілей і завдань для сучасних тенденцій розвитку підприємства. Бізнес-навігатор. 2018. Вип. 6 (49). С. 172-177.
35. Іваницька Г. Інвестиційна привабливість сільськогосподарських підприємств в умовах економічної кризи. Збірник наукових праць ЧДТУ. 2010. №22. С.26-28.
36. Іляш О.І. Оцінювання інвестиційної привабливості підприємства у ринкових умовах і напрями її забезпечення. Науковий вісник НЛТУ України. 2009. Вип. 19 С. 127-131.
37. Караван С.І. Формування програми заходів із забезпечення інвестиційної привабливості підприємства. Інноваційна економіка. 2012. №4. С. 118-120.
38. Квасовський О.Р., Костецький В.В. Фінанси підприємств: навчально-методичний посібник з вивчення дисципліни. Тернопіль: ТНЕУ, 2016. 350 с.
39. Ковальчук Н. О., Михайлюк А. В. Фінансове планування в компанії. Вісник Хмельницького національного університету. 2019. № 1. С. 23-27.
40. Коренєва Н. О. Методологічні проблеми статистичного обліку інвестиційної привабливості. Вісник Київського національного університету ім. Шевченка. Сер. Економіка. 2005. № 75 С. 108-110.
41. Косарева І. П., Лопушанський Д. М. Методичні підходи до визначення інтегрального показника оцінки фінансового стану підприємства. Проблеми і перспективи розвитку підприємництва. 2017. № 2. С. 90-96.
42. Косарева І. П., Папірний О. В. Формування механізму управління фінансовою стійкістю підприємства. Приазовський економічний вісник. 2019. Вип. 5 (16). С. 281-285.

43. Кравченко М. В., Кошелюк А. О. Переваги, недоліки та оптимізація методики первинного обліку нарахування амортизації в аграрних підприємствах. Глобальні та національні проблеми економіки. 2018. Вип. 21. С. 677-680.
44. Крупка Я.Д. Прогресивні методи оцінки та обліку інвестиційних ресурсів Т. : Економ. думка, 2000. 354 с.
45. Круш П. В. Капітал, основні та оборотні засоби підприємства: навч. посіб. Київ : «Центр учбової літератури», 2018. 328 с.
46. Кузнєцова А.Я. Фінансування інвестиційно інноваційної діяльності : монографія. Інститут економічного прогнозування НАН України. Л.:Львів. банків. ін т НБУ, 2005. 320 с.
47. Кузьмін О. Є. Діагностика потенціалу підприємства. Маркетинг і менеджмент інновацій. 2011. №1. С.155-166.
48. Курило О. Б., Бондаренко Л. П., Вівчар О. І., Чубка О. М. Фінанси підприємств: підручник. Київ: Видавничий дім «Кондор», 2020. 340 с.
49. Курков М. С. Модель системи управління фінансами підприємств засобами штучного інтелекту. Причорноморські економічні студії. 2020. № 52/2. С. 147-153.
50. Лазарева Т. Оцінка і підвищення інвестиційної привабливості підприємств. URL: <http://pinchukfund.org/storage/students/works/2008/351.doc>.
51. Лазоренко Л. В. Оцінка рівня соціально-економічного розвитку підприємств зв'язку. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки. 2018. Вип. 28. Ч. 1. С. 119-122.
52. Лановська Г. І., Багацька К. В., Касьянова А. О. Управління вартістю підприємства. Практикум. Київ : КНТЕУ. 2020. 28 с.
53. Лепейко, Т.І. Проблеми встановлення довгострокових відносин підприємства з інвесторами, власниками і фінансовими інститутами/ Фінанси України. 2006. № 11. С. 104-111.

54. Микитюк В.М. Механізм формування інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств. Вісник Харківського національного аграрного університету ім. В.В. Докучаєва. 2011. № 7. С. 3-11.
55. Міценко Н., Міщук І. Розбудова системи логістики суб'єктів торговельного підприємства та сутнісно-критеріальна характеристика. Журнал Європейської економіки. 2019. № 1 (68). Т. 1. С. 54- 80.
56. Мордвінцева Т. В. Методичний підхід до оцінювання інвестиційної привабливості підприємства. Вісник ЖДТУ. 2010. №2. С. 200-205.
57. Мордвінцева Т.В. Методичні підходи до відбору джерел інвестування та комплексного оцінювання інвестиційної привабливості підприємства. Сталий розвиток економіки. 2010. №3. С. 145-154.
58. Нечипорук О. В. Методика рейтингової оцінки інвестиційної привабливості промислових підприємств. НТЗ. 2006. № 75. С. 275- 284.
59. Носова О. В. Інвестиційна привабливість підприємства. Стратегічні пріоритети. 2007. № 1 (12). С. 120-126.
60. Охлопкова Т.Л. Фінансовий стан як ключова складова інвестиційної привабливості підприємства. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія «Економіка». 2008. №628. 253-258.
61. Панасюк В. М. Сучасний інструментарій інформаційного забезпечення: обліковий та управлінський аспект. Східна Європа: Економіка, бізнес та Управління. Випуск 2 (25). 2020. С 412-427.
62. Панасюк В.М., Бакум І.М. Ефективність розвитку соціальної інфраструктури регіону з орієнтацією на її пріоритетність. Бізнес Інформ. 2017. № 12. С. 144-147
63. Панасюк В.М., Підлужна Н.М. Формування інформаційно аналітичної бази підприємства // Проблеми економіки України. – 2006. – Випуск 11. – С. 79-83

64. Панасюк В.М., Ковальчук Є.К. Реформування системи бухгалтерського обліку, як умова ефективного управління // Стан і перспективи розвитку обліково- інформаційної системи в Україні. – 2012. – С. 31-33

65. Панасюк В. М. Управління інвестиційною діяльністю: регіональний та міжнародний аспект [Текст] / В. М. Панасюк, О. В. Птащенко // Журнал стратегічних економічних досліджень. - 2023. - № 2 (13). - С. 121-129.

66. Пилипів Н.І., Мотиль М.В. Взаємоузгодженість організації управлінського обліку з розвитком інвестиційного потенціалу будівельного підприємства. Глобальні та національні проблеми економіки. 2018. Вип. 21. С. 689-696.

67. Півторак М. Аналіз фінансової діяльності підприємства як важливий чинник у прийнятті інвестиційних рішень. Вісник Львівського національного аграрного університету. Серія «Економіка АПК». 2010. №2.

68. Підлипна Р., Підлипний Ю., Індус К. Використання статистичних методів у фінансовому менеджменті для оптимізації прийняття управлінських рішень. *Молодий вчений*. 2024. № 4(128) С. 215-220

69. Попович О. В., Тітаренко Л. І. Тлумачення фінансової сутності категорії «фінансові результати». Інвестиції: практика та досвід. 2019. № 3. С. 58-64.

70. Пятниченко Є. А., Свистун Л. А. Стратегічне фінансове планування в системі завдань розвитку компанії. *Молодий вчений*. 2018. № 5. С. 316-323.

71. Ромашко О. М., Бариляк В. О. Теоретичні засади формування механізму управління фінансовими ресурсами підприємства. *Бізнес Інформ*. 2019. № 5. С. 180-184.

72. Ромашко О. М., Неміш Ю. В. Практичні аспекти оцінювання фінансових ресурсів підприємства. *Проблеми економіки*. 2020. № 2. С. 288-294.

73. Старинець О. Г. Особливості формування та розподілу прибутку підприємств зв'язку. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки*. 2018. Вип. 8. Ч. 1. С. 170-173.

74. Ткаченко О. С. Державна підтримка с/г підприємств – реалії сьогодення. Інвестиції: досвід та практика. 2019. № 12. С. 27-30.
75. Rishnyak, I., Veres, O., Lytvyn, V., Bublyk, M., Karpov, I., Vysotska, V., & Panasyuk, V. (2020). Implementation models application for IT project risk management. CITRisk, 2805, 102–117. <http://ceur-ws.org/Vol-2805/paper8.pdf>
76. V. Vysotska, R. Holoshchuk, S. Goloshchuk, O. Voloshynskyi, M. Shevchenko, V. Panasyuk, Predicting the Effects of News on the Financial Market Based on Machine Learning Technology, in Proceedings of the 5th International Conference on Advanced Information and Communication Technologies (AICT), 2023, pp. 152- 157.

«Декларація доброчесності»

Я, Корильчук Тарас підтверджую, що сам написав цю роботу і не використовував жодних інших, окрім цитованих, джерел інформації. Дослівні вирази або фрази, які цитуються, позначаються як такі; інші недослівні запозичення чи ремінісценції, наведені в тексті цієї роботи, містять актуальну інформацію щодо первинних джерел наведеного контенту. Робота у цій безпосередньо або змістовно аналогічній формі не була раніше опублікована чи оприлюднена. Усе зазначене вище посвідчую власноручним підписом.